

Наше Слово

PIK LXVII № 14 (3373) ВАРШАВА, 3 КВІТНЯ 2022 РОКУ
ЦІНА – зл. 5 zł (VAT = 8%) – CENA NUMER INDEKSU 366609

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК TYGODNIK UKRAINSKI UKRAINIAN WEEKLY
Інтернет-версія газети www.nasze-slowo.pl ISSN 0027-8254

Тисячі українців лягли на площі в центрі Варшави

Фото з фейсбук-сторінки Fundacja im. Kazimierza Pułaskiego

У п'ятницю, 25 березня, у Варшаві під час візиту Джо Байдена до Польщі близько 4 тисяч людей зібралося біля Палацу культури і науки на підтримку України та українців. А вже в неділю на площі Дефіляд у столиці транслювали міжнародний благодійний телемарафон «Врятуй Україну – Стоп війні».

У п'ятницю все почалося із флешмобу «Припиніть обіцяти, почніть діяти!» («Stop promising, start acting!») – учасники акції лягли на землю та закрили обличчя мішками або одягом, як роблять із тілами мирних жителів України, яких вбили окупанти. Його мета – привернути увагу до масштабу цивільних жертв. Присутні вкотре закликали НАТО закрити небо над Україною та надати негайну підтримку від США та країн-членів НАТО у війні з росією. Просили також зброю, особливо протиповітряну та протиракетну оборону.

«Поки ви говорите, ми вмираємо – тисячі українців у Варшаві лягли, щоб вшанувати пам'ять жертв війни і закликати зараз доставити в Україну зброю протиповітряної оборони. Кожна хвилина затримки вбиває», – написала у своєму твіттері співорганізаторка акції та виконавча директорка Центру протидії корупції Дарія Каленюк.

За даними Управління верховного комісаріату з прав людини, в Україні з початку війни (24.02-26.03) зафіксовано 2909 жертв серед цивільних: 1119 загиблих і 1790 поранених. Проте у відомстві наголошують, що фактичні цифри значно вищі.

Акцію відвідали люди різного віку та національностей, але більшість присутніх – біженці з України, що мусили покинути батьківщину через обстріли мирних міст росією. Багато хто прийшов з синьо-жовтими прапорами та плакатами із закликами захистити Україну та припинити війну. Учасники заспівали український гімн та дякували полякам за гостинність, підтримку та допомогу. Впродовж всієї акції лунали гасла «Слава Україні! Героям Слава»,

«Україна – понад усе!», «Слава нації – смерть ворогам», «путін – х*йло», «Руський воєнний корабель – иди на*уй».

Візит Байдена до Польщі

П'ятничний мітинг відбувався у той час, коли у Польщу з візитом прибув президент США Джоозеф Байден. 25 березня він відвідав американських солдатів, дислокованих у Ряшеві, що біля кордону з Україною, а наступного дня зустрівся з президентом Польщі Анджеєм Дудою та представниками уряду в Президентському палаці. Ввечері в суботу на терені Королівського замку Байден виголосив промову. Її головні тези:

Українці борються за свою свободу упродовж багатьох століть. Я хочу, щоб ви знали, ми з вами, Америка з вами! Я повторю те, що сказав сьогодні міністрові оборони України: «Ми з вами! І крапка!»

Заходу потрібно готуватися до тривалої майбутньої боротьби між демократією та автократією. Зараз Україна – на передовій лінії у боротьбі за демократію та свободу.

Неправда, що ми збираємося розширювати НАТО. Це брехня, яку розповсюджує росія. Путін поставив собі мету, якої не досягне. Ви, росіяни, не є нашими ворогами.

Ми приймемо близько 100 тисяч українців, ми надамо їм допомогу. США виділять один мільярд доларів на допомогу. Ми мусимо допомогти полегшити ситуацію та надати гуманітарну допомогу.

Ця війна вже стала стратегічним провалом росії. Путін думав, що українці стануть на коліна перед ним, але українці вистояли. Брутальні атаки росії вони зустрічають мужньо, вони

не хочуть бачити російських військ на своїх кордонах.

Від путіна втекли вже 200 тисяч людей. Путін думав, що українці не воюватимуть за свою країну. Натомість російські військові зіткнулися з мужністю українців. Путін хотів розколоти НАТО, але НАТО об'єдналося сильніше, ніж будь-коли раніше.

Марафон на підтримку України

Фото Ренати Жупанин

У неділю, 27 березня, відбувся міжнародний благодійний телемарафон «Врятуй Україну – Стоп війні» («Save Ukraine – Stop War»). У концерті в межах марафону взяли участь музиканти, художники, громадські активісти, лідери думок, політики, актори, спортсмени та волонтери з усього світу. Серед запрошених гостей були всесвітньо відомі гурти та виконавці, такі як: Imagine Dragons, Nothing But Thieves,

Фото з фейсбук-сторінки U.S. Embassy Warsaw

Fatboy Slim, Крейг Девід та переможці Євробачення. Кошти, зібрані на заході, надходять Україні та будуть спрямовані на забезпечення потреб у харчуванні, проживанні людей, які залишили свої домівки внаслідок бойових дій.

На площі Дефіляд у Варшаві, де проходила трансляція, у цей вечір зібралося кілька тисяч українців. Виступи президента Польщі Анджея Дуди та президента України Володимира Зеленського зустріли оплесками.

Дуда зазначив, що Польща завжди підтримуватиме Україну, бо українці борються не лише за свій мир, а і за мир у всій Європі. «Ми були дуже близькі століттями, але сьогодні у нас особливі зв'язки, тому ми пропонуємо вам допомогу та підтримку. Ваша героїчна боротьба за незалежну Україну – це також боротьба за безпечну Європу та мир для вільного світу. (...) Імперська гордість і злочини російського агресора повинні бути припинені. (...) Добро переможе», – сказав він.

Зеленський наголосив, що українці не хотіли війни, але змушені битися. «Народ піднявся, щоб вибороти мир. Щоб мільйони людей могли повернутися й жити. Жити, як раніше. Жити вільними разом з вами. З усіма, хто за Україну, за мир», – сказав президент. Зеленський закликав «озброїти свободу» наступальною зброєю і закликав до санкцій «проти російської нафти та банків».

Учасниками марафону також стали прем'єр-міністри Канади, Нідерландів, Чехії, Іспанії та інших країн. Перші леді також передали свої послання, зокрема на події зачитали лист дружини президента України Олени Зеленської. «Наші міста горять, але наші серця палають рішучістю. Я хочу подякувати кожному з вас. Дякуємо за те, що нас обійняли», – заявила вона.

В Україні подію показували усі телеканали, що транслюють марафон «Єдині новини» – він доступний також і для глядачів у Польщі. Трансляцію благодійного телемарафону вів польський канал TVP, зокрема англійською, також з перекладом його побачили у 20 країнах світу. У всіх столицях цих країн на головних площах встановили екрани, на яких транслювалася подія. У записі виступи артистів та політиків можна буде подивитися на ютуб-каналі «1+1». ■

Валерія ГУРЖИЙ,
Рената ЖУПАНИН,
Тетяна ДАНИУЧЕНКО

ПОГЛЯДИ

27-й день на кордоні миру і війни

КАСЯ
КОМАР-
МАЦИНСЬКА,
культурознавчиня,
Перемишль

Сідаю писати цей текст у 27-й день війни. Спершу роблю обхід Народного дому, а точніше ново-облаштованих приміщень позаду театральної зали, де знаходяться душові та склади речей для біженців. Під шум пральних машин, які працюють безперервно, усвідомлюю із задоволенням, що ми вже потрохи облаштувались у новій реальності. І миттєво стає від цього усвідомлення неймовірно сумно.

Вокзал у Перемишлі зустрічав біженців уже ввечері першого дня війни. Кожної наступної години людей, що тікають від агресії, ставало більше. Дуже скоро, протягом двох, трьох днів настав пік, який, по суті, важко назвати піком, оскільки тривав понад два тижні. Щодня лише через перемиський вокзал «проходило» біля 15 тисяч людей. Ми відправляли туди щоразу більше волонтерів-перекладачів та отримували зворотну інформацію, що їх все ж таки не вистачає. Сама вирішила ходити сюди щодня о 8 ранку, перевіряти, як все «вкладається» і чи взагалі «вкладається». Після кількох днів зрозуміла, що емоційно неспроможна цього робити. Відчувала повну безсилість. Важко було порозумітись зі потрібними службами, відшукати координаторів місця, а перш за все, дивитися в обличчя вкрай виснажених людей і розуміти, що не того вони очікували. Наче б так: головне, що немає сирени. Немає повітряної тривоги, рашист не бомбить. Але це ще

не безпека, ще не повний мир. Це лише кордон миру і війни.

Після днів, коли не було видно результатів нашої роботи, важко було до чого-небудь сідати і що-небудь робити. Бувало теж вкрай важко відправляти туди волонтерів. Розумієш, наскільки самому не вистачає сил, а продовжуєш знову і знову направляти людей на наступне важке чергування. І вони потім пишуть або розказують про ту ніч, коли не були спроможні зробити що-небудь, бо потягів далі від Перемишля не було, не було місця ні в будинку вокзалу, ні в притулках. І жінки з дітьми не те, що спали у підземних переходах, але скрізь, просто неба, навіть на пероні. Тоді ти заздриш усім тим, хто мав хоч трохи більше часу, щоб підготуватися на цей прийом. Усім, хто хоч трохи далі від кордону, хто не бачить тих вкрай виснажених тисяч малих і великих людей, в одній збитій колоні, які мерзнуть і чекають безвольні на українському пероні номер п'ять, куди їх закинули. Бо для них тут місця немає.

Вчора

Перемиські перони номер чотири і п'ять побачила вперше, коли ми зустрічали в травні 2019 року Оксану Забужко. Наступного дня у театральній залі Народного дому відбувалася авторська подія з українською письменницею та з польською письменницею Ольгою Токарчук під назвою «Польсько-український палімпсест». Це був сонячний день, несподівано сонячний і теплий. Ми з Ігорем, другом, сиділи собі на бордюрі, балакали і чекали на київський потяг європейського стандарту, швидкий експрес. Його єдиним обмеженням для в'їзду на територію ЄС були широкі радянські рейки. Рейки, які закінчуються на перонах чотири і п'ять в Пере-

мишлі. Ще тоді паспортний контроль відбувався протягом подорожі, отже ті, хто виходив з потягу, виходили в Перемишлі до міста без жодних обмежень. Це був приємний, безтурботний день, залишився від нього гарний спогад. Зараз він яскраво контрастує з новими спогадами. З тією ж колоною людей біля потягу, морозним повітрям, втомленими матерями, обгорнутими в що-небудь дітьми, голодними і переляканими собаками, котами і хом'яками, новими огорожами, маршрутами, парканами, військовими, паспортними і ветеринарними контролями, столиками з гарячим супом, горою памперсів, автомобільних крісел і дитячих візків.

Завтра

Кожен із нас, волонтерів, мав свої історії, які зачепили його емоційні струни. Кадри, розмови, зустрічі, яких не забудеш. Я відчуваю, що не маю навіть права на те, щоб їх озвучувати. Хоч ми їх розповідаємо. Вдома, серед родичів, друзів, знайомих. Всі говоримо лише про одне. Коли повертаємось з чергування, коли перенаправляємо осіб, коли сідаємо ввечері за столом, коли намагаємось про це все не думати.

Дивлячись в обличчя жінок, які відпочивають у затемненому світлі театральної зали Народного дому, спостерігаючи за їхніми сповільненими реакціями і невпевненим поглядом, автоматично уявляю як я би поводи́ла себе на їхньому місці. Кожна з них у своєму житті ще вчора не була біженкою. Кожна з них могла бути активісткою, журналісткою, проект-менеджеркою, тренеркою.

І в неї міг бути аматорський театр або шоуляда з прихованими віршами. Вона дивиться на мене спокійно, на мої швидкі рухи, швидкі рішення, те, що бігаю довкола неї, весь час щось ношу, вона, мабуть, щось про це думає. Щось, чого, звісно, не знаю. Від того мовчаз-

ного співіснування на одному просторі я переконана, що вже завтра я можу бути нею. Серед закордонних українців або зовсім серед не-українців, німців, чехів, австрійців, активістів, мови яких не знаю. Як швидко рухаються, швидко бігають, кудись поспішають, весь час координують щось найважливіше у світі. Я навіть завтра можу бути нею, тобою. Ти сидиш втомлена на польовому ліжку, в притемненій залі і автоматично гладиш своїх синів по давно не вимитому волоссі. Та думаєш про щось, чого інші не знають.

Зараз

Зараз стало краще. Тобто краще чи не краще, але спокійніше. Спершу тому, що врешті-решт вибудувалась система. Добилися щоденних зустрічей — ранніх відправ на вокзалі. Отримали інформацію, самі вирішили, як має виглядати графік роботи. Дзвінки втихомирилися, вдалося навести лад в Народному притулку. Це також правда, що біженців стало менше, принаймні на 27 день війни. Ми іноді трохи іронізуємо, що українці з Перемишля, нащадки переселенців з акції «Вісла», є природними спеціалістами від вагонів. Тому дуже оперативно відправляють чергових українців залізничним шляхом, до речі, часто тим, який додали колись їхні предки.

Утім, реальний і символічний потяг — це не єдине, що нас об'єднує. Нам дуже близьке відчуття втрати. Знаємо або уявляємо, що значить втратити дім. Знаємо, що відчувають люди, чий батьки колись втратили дім і все життя намагалися його якимось чином і відбудувати. Мабуть, це теж тому не можемо зараз не бути поруч. Не можемо не співвідчувати, співбути. На кордоні, на вокзалі, на складі, в машині, де хто може. Банально: не вміємо не допомагати. ■

ПОДІЇ

Білоруси разом з українцями проти війни

Біля Генерального консульства Білорусі у Білостоці відбулася антивоєнна демонстрація — «Солідарні з Україною — проти війни». Це була спільна акція українського та білоруського середовищ Підляшшя.

19 березня в Білостоці білоруси та українці спільно протестували проти війни та загрози включення у воєнні дії білоруської армії. Маніфестація відбулася з ініціативи Союзу українців Підляшшя, до якого приєдналися представники білоруської діаспори та фонду «Тутака», що діє на користь підтримки білоруської культури та білорусько-польських взаємин.

«Тішимося, що вважаєте так само, як і ми, — говорила до присутніх Марія Рижик, голова Союзу українців Підляшшя, — що Путін — це просто дикун, Лукашенко так само бандит, і вони зі своєю бандою напали на Україну. Уже 24-й день війни, люди бороняться. Гинуть діти, гинуть матері, гинуть люди, які просто хотіли, щоб їхня держава була європейською».

У демонстрації взяло участь кілька десятків осіб, передусім білорусів та українців, але також поляків. Вони були з українськими синьо-жовтими та історичними білоруськими біло-червоно-білими прапорами, а також плакатами проти війни та проти Лукашенка.

«Не можна ставити знаку рівності поміж Лукашенком та справжніми білорусами, — звертався до прибулих

Фото авторки статті

представник білоруської діаспори Ян Абадовський. — Справжні білоруси сьогодні воюють на фронті. Є добровольчий батальйон ім. Кастуся Каліновського, який воєю на боці українців. Справжні білоруси долучаються також до надання допомоги біженцям, які прибули до Польщі».

У Білостоці проживає велика кількість представників білоруської діаспори, які емігрували зі своєї країни з політичних причин. Частина із них виїхала з Білорусі після придушення мирних демонстрацій проти режиму Лукашенка, які загострилися після фальсифікованих президентських виборів у серпні 2020 року. Демонстранти прийшли підтримати як Україну в її боротьбі проти

російського агресора, так і вільну та незалежну Білорусь.

«Нам у 2020 році помагала солідарність усього світу, який нам показував, що ми не самі, — говорила Ольга Беленко, одна з білорусок присутніх на демонстрації. — Ми надіємося, що українці — сильний народ. Вони молодці, вони герої. Хочеться їм передати підтримку. Всі пострадянські країни мають право на демократичний розвиток і ніякий диктатор не має права вирішувати за них, як вони повинні далі розвиватися. Тільки народ повинен це вирішувати».

У демонстрації взяли також участь представники української громади Білостока.

«Всі знаємо, що Білорусь зараз — це фікція, це зараз насправді мінська губернія Росії, — говорив Андрій Давидюк, білостоцький українець. — Лукашенко не є ніяким президентом, він виконує всі обов'язки губернатора Російської Федерації. Всім відомо, що з території Білорусі летять бомби, які бомблять українські міста. З першого дня Білорусь допомагає, і думаю, що кордон з Білоруссю має бути закритим. Ніякі фури, ніякі фірми — все має бути закрито. Хай вони на власній шкірі відчують, що таке війна. Нормальні люди теж мають зрозуміти, що та фашистська, великоруська пропаганда — не є правдою, і самі мусять щось з цим зробити».

Під час демонстрації з гучномовця лунали українські пісні, демонстранти скандували лозунги, передусім білоруською мовою: «Слава Україні! Героям слава» та «Живе Беларусь», а також українською та білоруською: «Слава нації» — «Смерть варагам» та інші. Це була одна з нечисленних спільних акцій українського та білоруського середовищ на Підляшші.

«Дякуємо за слова солідарності, розуміння та допомоги, яку отримували та отримуємо. Думаю, що та допомога буде весь час потрібною», — говорив до присутніх д-р Андрій Артем'юк, заступник голови Союзу українців Підляшшя.

Це була вже п'ята демонстрація, організована з ініціативи підляської української організації. Досі акції протесту проти війни СУП організував у Більську-Підляському (дві демонстрації), Гайнівці, а також у Черемсі. ■

Людмила ЛАБОВИЧ

ГРОМАДСЬКІ ВІСТІ

Журналістка «Нашого слова» Оля Русіна стала членкинею ПЕН

Фото з фейсбук-сторінки Олі Русіної

Письменниця, журналістка та стилістична редакторка «Нашого слова» Оля Русіна приєдналася до українського ПЕН. Про це на фейсбук-сторінці повідомила українська письменниця та журналістка Лариса Денисенко.

«Перша її книга „Сестричка” вийшла у „Видавництві Старого Лева”, коли авторці було 16 років. Вона ввійшла до довгого списку премії „Книга року ВВС-2012” та отримала нагороду „Дитячий вибір” на Міжнародному літературному фестивалі у Львові. Книга „Мія та місячне затемнення” увійшла до коротких списків премій „Книга року ВВС-2019”, „Топ БараБуки-2019” та „Еспресо. Вибір читачів-2020”, — пише Лариса Денисенко.

Оля Русіна є авторкою чотирьох творів для дітей. Першу свою книгу вона написала для молодшої сестри. Також Оля працює журналісткою — веде новинні програми на «Громадському радіо» та робить репортажі про ініціативи Сходу України.

«Ольга дотримується етичних підходів, журналістських стандартів, не тому що цього вимагає робота, а тому що це її поведінкова культура. Вона перекладає з польської мови, пише для дитячої і підліткової аудиторії. Її книжки сповнені любові до пригод, дружби, розвитку тих, хто вважає себе дорослими, а також тих, хто все одно ще є дітьми. Світлі, чудові, гармонійні твори», — так відгукується про авторку членкиня Українського ПЕН Лариса Денисенко.

Оля вже кілька років є стилістичною редакторкою та кореспонденткою «Нашого слова». Зокрема, в одному з останніх номерів тижневика читачі могли прочитати її «Воєнні нотатки з Києва», оскільки наша подруга залишилася у рідному Києві. Там вона працює (часто — з бомбосховища) і допомагає як волонтерка відділам територіальної оборони столиці.

Нагадаємо, що український ПЕН — це громадська організація, створена з метою захисту свободи слова та прав авторів, сприяння розвитку літератури та міжнародному культурному співробітництву. Організація входить до мережі національних центрів міжнародного ПЕН.

Допоможіть оборонцям Києва

Наша колега Оля Русіна разом із друзями допомагає підрозділам столичної територіальної оборони. До неї доєдналася письменниця Ольга Войтенко, яка евакуювалася із Миколаєва і зараз перебуває у Кракові. Друзі дівчат зараз захищають Київ у складі батальйонів територіальної оборони, і вони шукають для бійців необхідні речі: від бронезилетів і предметів тактичної медицини до захищених мобільних телефонів. Частково це вдавалося покривати власними коштами, але закупівля більшої кількості забезпечення потребує більшої суми грошей, тож дівчата разом із польськими колегами вирішили зробити збір коштів на порталі rzutka.pl.

«Від початку повномасштабного російського вторгнення ми допомагаємо київським підрозділам територіальної оборони — шукаємо для них обладнання, необхідне для боротьби столиці проти росіян. Це передує засоби захисту: тактичні аптечки, бронезилети, шоломи, але також інше спорядження та техніка, в залежності від потреб. Люди, яким ми допомагаємо, — це наші друзі, з якими ми ще місяць тому планували зустрічі на каву. Кожен із них мав свою роботу та плани на цю весну та літо. Так, один із них — програміст та письменник, інша — скрипалька. Однак тепер наш світ розлетівся на друзки, і все це залишилося лише у мріях. Ми знаємо, що все це можна буде відновити — але спершу мусимо перемогти у цій війні. Тож ми збираємо кошти на закупівлю обладнання, аби захистити їх — і кожному, хто захоче допомогти (фінансово або через поширення інформації про цей збір коштів) — ми будемо неймовірно вдячні!» — пишуть організатори.

Будь-яка сума буде помічною. Зробити внесок на допомогу людям, що обороняють Київ від російсько-го вторгнення та диверсантів, можна через портал rzutka.pl («Pomagamy naszym ukraińskim znajomym broniącym Kijowa»).

Матеріальна допомога для громадян України з дітьми

Громадянам України, які легально перетнули кордон з Польщею після 23 лютого через війну та хочуть залишитися в Польщі, управління соціального страхування (ZUS) буде надавати і виплачувати допомогу для сім'ї.

УСС виплачуватиме кошти за програмою «Сім'я 500+». Згідно з даними управління, спеціальну заяву на отримання «500+» можна подати українською мовою в електронному вигляді з 27 березня.

Заяви про допомогу для сім'ї, яку виплачує УСС, може подати особа, яка:

* Є громадянином України або чоловіком/дружиною громадянина України;

* Легально перебуває у Польщі;

* Має під опікою дитину (є її матір'ю, батьком чи тимчасовим опікуном). Дитина повинна мати українське громадянство і перебути з України до Польщі після 23 лютого 2022 року;

* Має під опікою дитину (є її матір'ю, батьком чи тимчасовим опікуном), яка народилася в Польщі від громадянки України, що легально перебуває в Польщі.

Нагадаємо, що перебування в Польщі вважається легальним упродовж 18 місяців — від 24 лютого 2022 року чи від дати перетину кордону (після 23 лютого 2022 р.) для громадян України, що перетнули кордон з Польщею після 23 лютого 2022 року через військові дії та хочуть залишитися в Польщі.

Допомога для родин-біженців буде виплачуватися протягом усього перебування на території Польщі. Відповідну заяву українською мовою можна буде скласти лише онлайн через Платформу електронних послуг в УСС. Додатково управління запустило гарячу лінію, де можна отримати інформацію про сімейні виплати українською мовою.

Управління соціального страхування також допомагає українським біженцям, які тимчасово не можуть отримати пенсії в Україні.

«Такі особи повинні звернутись до будь-якого закладу УСС. Ми спробуємо зв'язатися безпосередньо з Пенсійним фондом України, щоб допомогти їм отримати належне», — сказав для Польського пресагенства речник УСС Павел Жебровський.

Лауреат літературної нагороди «Nike» передав свій рукопис на аукціон

Польський письменник Радек Рак виставив на аукціон рукопис своєї книги «Казка про змієне серце, або Друге слово про Якова Шелю» (Baśń o węzowym sercu albo wtóre słowo o Jakóbku Szeli). Саме за цю книгу у 2020 році поляка відзначено престижною літературною нагородою «Nike».

«Якщо хтось хоче придбати рукопис книжки «Казка про змієне серце або Друге слово про Якуба Шелю», даю посилання до аукціону. Увесь дохід буде передано акції «SOS dla Dzieci Ukrainy / SOS для дітей України», — написав письменник на своїй фейсбук-сторінці.

Як зазначив Радек Рак, рукопис місцями значно відрізняється від оригіналу. Аукціон завершився 24 березня. Новий власник придбав рукопис за суму понад 9,4 тис. злотих.

Безкоштовні дитячі кінопокази українською

З 20 березня Cinema City запрошує наймолодших глядачів з України подивитись кіно українською мовою.

Кіноперегляд для дітей та їх батьків буде безплатний, а також діти отримають маленький подарунок. Першими на екранах з'являться «Том і Джеррі» та «Викрадена принцеса», їх покажуть у 21 кінотеатрі Cinema City у кільканадцяти містах. Безплатні квитки можна отримати лише в касах. Кінопокази проходять у таких містах: Варшава, Краків, Вроцлав, Познань, Лодзь, Бидгощ, Глівіці, Катовиці, Торунь, Люблін, Бельсько-Бяла, Битом, Ченстохова.

Російських дипломатів виганяють з Польщі

Польща вишле російських дипломатів із держави через їхню загрозу країні. Про це 23 березня на прес-

конференції повідомив речник Міністерства закордонних справ Польщі Лукаш Ясіна.

«Польща, скоординувавши свої дії з нашими союзниками, прийняла рішення про дуже значне скорочення російського посольства у Польщі», — заявив речник МЗС.

Польську територію залишать 45 осіб різного дипломатичного статусу. Російським дипломатам та вказаному Міністерством закордонних справ персоналу порадили залишити територію Польщі протягом 5 днів. Одна людина з цього списку має 48 годин для того, щоб залишити територію Польщі.

Причиною такого рішення Міністерство назвало провадження цими особами і російською інституцією діяльності, що суперечить польському законодавству і порушує норми Віденської конвенції. Іншими словами — через діяльність, що суперечить статусу дипломата.

Речник Міністерства підкреслив, що Росія веде варварську війну проти України, а «ми — інші західні країни — розглядаємося Росією як ключовий противник».

«Росія є нашим сусідом і не зникне з карти Європи, але агресія на Україну доводить, що це не дружба, а навпаки, ворожа щодо Польщі держава», — заявив Лукаш Ясіна.

Посол Росії в Польщі Сергій Андреев заявив, що Москва буде вживати «заходи у відповідь» після того, як російських дипломатів виженуть з країни.

Нагадаємо, що тиждень тому президент(мер) Варшави Рафал Тшасковський видав указ про відмову Росії у встановленні права безстрокового користування приміщенням, у якому розташоване Посольство України в Польщі. У 90-х роках, після розпаду СРСР, будівля стала Посольством України.

Заява Торгового представництва Союзу Радянських Соціалістичних Республік у Польщі залишилася невизнаною, а Росія була визнана правонаступником СРСР у цій справі.

«Дипломатичний пост наших друзів уже захищений від замахів агресорів», — прокоментував 18 березня у соцмережах президент Варшави.

Допомога працівникам культури з України в Польщі

Національний інститут музики та танцю розширює межі проєкту «Ми підтримуємо Україну». На інтернет-сторінці інституту (nimit.pl) з'явилися формуляри для працівників культури, які перебувають зараз у Польщі. Вони можуть залишати заявки, якщо шукають роботу у сфері культури.

Завдяки перемовинам з польськими та українськими мистецькими організаціями Національний інститут музики та танцю знаходить варіанти для допомоги біженцям з України. Одне з головних завдань — надати можливість діячам культури з України знайти роботу в польських закладах культури.

Відтак, в межах вирішення цього питання створено дві анкети.

Одна для працівників культури, які шукають роботу в польських закладах культури. Інша — для закладів культури, зацікавлених у пошуках співробітників.

Зібрані таким чином дані будуть використані для створення платформи для обміну інформацією, що забезпечить контакт між двома сторонами. База даних буде постійно оновлюватися співробітниками Інституту.

«До уваги українських працівників у сфері культури, які опинилися в Польщі: Національний інститут музики і танцю у Варшаві збирає інформацію про українців, готових до співпраці з різними культурними організаціями в Польщі. На сайті в анкеті вжите слово „художники” як переклад до польського „artysta”, але йдеться про працівників різних професій: музейників, акторів, співаків, диригентів, режисерів, викладачів у сфері культури, сценографів тощо», — уточнює в соцмережах керівниця відділу освіти Мистецького арсеналу Софія Рябчук.

Також Національний інститут музики та танцю на початку березня запустив безплатну психологічну онлайн-допомогу, головною метою якої є відновлення душевної рівноваги та здатності діяти самостійно. Консультації українською мовою надає психологиня з України Юлія Каленська, а консультації польською — д-р Малгожата Чмуржинська та д-р Малгожата Лерачик. Консультацію можна зарезервувати на сайті: nimit.pl.

Опрацював на основі повідомлень **Павло ЛОЗА**
Більше новин шукайте на сайті: nasze-slowo.pl

ГРОМАДА

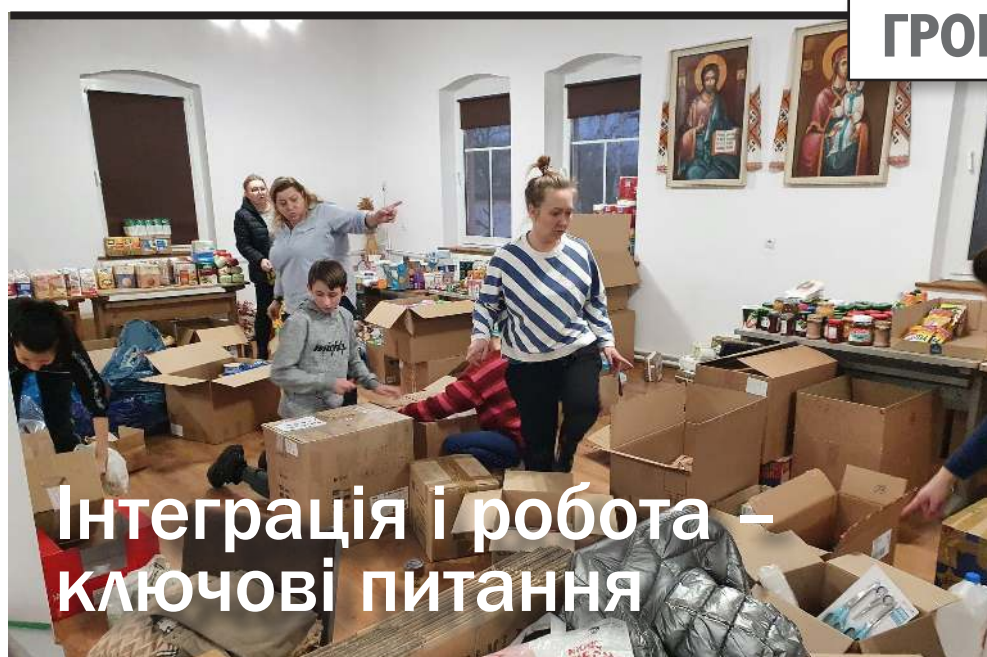

Фото з фейсбук-сторінки греко-католиків у Шпротаві

Інтеграція і робота – ключові питання

На початку повномасштабної війни не багато українців потрапляли у західні регіони Польщі. Але й тут вже від перших днів боротьби почалася широка акція допомоги Україні.

Скористатися допомогою експертів

Голова Лігницького відділу Об'єднання українців у Польщі (ОУП) Богдан Пецушок відзначає, що у місті діють чотири пункти збору допомоги, в тому числі в гуртожитку місцевого українського ліцею. Крім цього, збірки проводять на різних підприємствах. У такий спосіб вдалося здобути речі для пологового будинку та педіатричної лікарні в Україні.

Активною в плані допомоги є й прицерковна спільнота. Зразу з вибухом війни в місті пройшла велика демонстрація солідарності з Україною, а тижнем пізніше в центрі міста відбувся благодійний концерт. «На своєму підприємстві „KGHM” я увійшов до групи, яка співпрацює із самоврядуванням та лігницькою економічною зоною*. Ми хочемо дати можливість працювати громадянам України», — відзначає Богдан Пецушок. Він є також членом Об'єднання працевлаштувачів «Польська мідь», яке має проєкт з інтенсивного вивчення польської мови. Цей проєкт розрахований на експертів, людей з вищою освітою, для яких перешкодою для працевлаштування є мова. Йдеться про те, щоб не марнувати їх потенціалу на роботу, яка нижче їх кваліфікації. В Лігніці також довгий час працює портал, де надають корисну інформацію — про помешкання, працю, оформлення документів в установах тощо. «Місто розглядає нас як партнера. Тому представник нашої громади Юрій Павлище потрапив до команди кризового управління. Від нього до нас надходить інформація про потреби, залежно від яких ми організуємо людей та збір допомоги», — говорить голова Лігницького відділу ОУП. Він погоджується з тим, що зумовлена російською агресією ситуація триватиме довше. Завдяки спілкуванню з біженцями знає, що багато з них в перспективі хочуть знайти окрему квартиру, самостійно її оплачувати, працевлаштуватися, оформити дитину в навчальний заклад. «Ще до війни в лігницьких школах навчалася

понад 1600 дітей-громадян України. Зраз їх кількість постійно збільшується, у тому числі й у нашому українському ліцеї», — відзначає Богдан Пецушок. Цінуючи ставлення польського суспільства у цей важкий для українців час, він озвучив рекомендації для всіх людей з добрими серцями: «Не вигорати, бути готовими до активної діяльності в довгій перспективі та не зосереджуватися на випадках неадекватної поведінки як біженців, так й приймаючої сторони».

Згуртувати і об'єднати

Голова Любуського відділу ОУП Ольга Бунзило зазначає, що зразу після початку війни оголосила у фейсбучі збір допомоги. Мешканці Шпротави, в якій вона проживає, відреагували дуже позитивно, тим більше, що влада міста в перші дні не була активною. Чоловік пані Ольги, Андрій, є священником. Для збору допомоги він відвів дві прицерковні світлиці, які одразу заповнилися продуктами харчування, засобами гігієни та санітарії, ліками, одягом тощо. Коли збір допомоги набув розголосу, то місто почало діяти. Із Зеленої Гори почали їздити буси, які забирали речі, зібрані у Шпротаві, і передавали їх структурам територіальної оборони в Україні. До акції приєдналися й місцеві підприємці та військові, які передали спеціалізований одяг.

«Ми реагували на потреби. У певний момент шукали клейку срібну стрічку, бо нам сказали, що нею можна перев'язувати рани або заклеювати віконне скло, щоб не тріскалось. Через годину стрічки вже не було на місцевих складах», — говорить пані Ольга. Від самого початку ми також усвідомлювали, що після східних регіонів біженці потраплятимуть і до нас. Тому вся українсько-лемківська громада згуртувалася при шпротавській парафії, і волонтери вирішили допомагати на місцях. «Зараз усім українцям, які приїхали, забезпечуємо своєрідний пакет „для початку”. Там засоби гігієни, санітарії, продукти з довгим терміном реалізації, харчуван-

ня для дітей, одяг тощо. Як більшість тих, хто надає допомогу, ми в певний момент вирішили не приймати вживаний одяг, бо не мали часу і засобів для його сортування. Тому ми приймаємо або нове, або в дуже хорошому стані. У волонтерській праці активно допомагають жінки та діти, які приїхали з України», — відзначає пані Оля. З розмов із біженцями вона знає, що зразу ж після закінчення війни вони хочуть повернутися додому. «Люди прекрасно усвідомлюють, що вони принижені в гідності, налякані, присоромлені. Плачуть. Кажуть, що ніколи в житті не думали, що їм доведеться бути в такій ситуації», — говорить лідерка любуського ОУП. Вона відзначає також, що оскільки Шпротава є невеликим містечком, то існують проблеми з роботою для біженців. В місті є бетонярня та зварювальня, але вони мають робочі місця лише для чоловіків. «З працею для жінок проблематично. Маємо лиш одне підприємство, яке займається пакуванням цукерків, але там складні умови роботи, а праця практично наполовину невілннича», — відзначає Оля Бунзило. Вона розповідає також про випадки, коли люди вже повернулися в Україну, і цей процес триває далі. Вони психологічно не витримують без близьких. Для тих українців, які залишаються у Польщі, пані Оля проводить уроки польської мови. Вона вважає, що ключовим завданням зараз є згуртувати і об'єднати українців. Засобами для цього, напевно, можуть бути церква і парафія. І приналежність конфесій у цьому питанні зовсім не важлива. «Ми, зрештою, постійно говоримо, що ми — українська церква і місце, де звучить українська мова. Також інтеграція повинна включати дітей. Тому ми заохочуємо записувати їх на заняття з української мови», — зауважує пані Оля. Вона запропонує, щоб діти зробили якусь виставу, пов'язану з Великодніми святами. Черговою нагодою для інтеграції буде День матері. В таких акціях ключовим є те, щоб люди не почувалися самотніми і знали, що можуть прийти в певне місце, з кимось поговорити, щось спільно зробити. «Перша хвиля, коли ми тільки написали про потреби і мешканці міста все принесли, зараз минає. Тепер з усім буде складніше. До того ж на багато товарів зросли ціни. Містяни самі для себе купують на запас, адже бояться війни. Люди виснажені, але після війни відпочинемо і виспимось», — підсумовує пані Оля. Сама ж планує у кращий час взяти відпустку і врешті поїхати в Україну, звідки з чоловіком приїхали до Польщі 20 років тому.

Всі мусимо витримати

Очільник вроцлавського ОУП Ігор Саламон підкреслює, що місцева громада насамперед є джерелом інформації і контактів до різних організацій. На рівні вроцлавського самоврядування у волонтерському русі активною пред-

ставницею місцевої громади є Галина Чекановська. Вроцлавські українці відомі своєю відкритістю до інших націй і культур. Нині це дає позитивні результати. Вже відбувся пов'язаний з угорським святом концерт, в межах якого вдалося зібрати допомогу і доставити її до Кам'янець-Подільського. Черговою такою нагодою став захід, пов'язаний з єврейським святом Пурім, та концерт хору «Журавлі». Кошти збирали й на заходах з нагоди Дня жінок. Отже, не пропускається жодна нагода для збору допомоги Україні.

Як підкреслює Ігор Саламон, у Вроцлаві в цьому плані дуже добре функціонує й Міжнародний благодійний фонд місцевих громад Української греко-католицької церкви Карітас. Також громада від Вроцлавського політехнічного університету отримала приміщення для чергового складу. «Зараз більш за все нам потрібна матеріальна і грошова допомога, оскільки у нас дуже багато волонтерів», — говорить лідер вроцлавського ОУП. Він відзначає, що у Вроцлаві опинилася, мабуть, найбільша кількість біженців після Варшави. Ігор Саламон і практично всі його знайомі когось прийняли жити до себе. В основному це діти, жінки та студентська молодь. Загалом Ігор Саламон вражений жертвністю польського суспільства і місцевої влади. «За відкритість до українців я їм дуже вдячний. На рівні міста опіка над біженцями з України просто фантастична. Особливо приємною, — зауважує Ігор Саламон, — є солідарність людей конкретних професій». Так, регіональні лікарі вже організували дві машини швидкої допомоги, які передали в Україну. Окремо автомобілі швидкої допомоги передало також місто. Інші лікарі об'їжджають усі навколишні лікарні та збирають все, що можна передати колегам в Україні.

Водночас Ігор Саламон, як багато інших лідерів, вбачає вже певну втому серед людей: «Збори допомоги вже не такі масштабні, хоча потреби в Україні не зменшуються», — стверджує голова вроцлавського ОУП. Разом з тим діяч очікує, що нарешті почнуть працювати кошти, надані Європейським Союзом та польським урядом. «Не все можна скинути на людей, адже в них теж обмежені ресурси», — говорить очільник і зауважує, що громадяни України зараз посилено шукають роботу, намагаються знайти будь-яке зайняття аби заробити на свої основні потреби. «Ми всі повинні ще якийсь час це все витримати, так само як і Україна. Ніхто з нас навіть не думає, що Україна може здатися. Вона мусить пережити і перемогти цих московських варварів», — підсумовує Ігор Саламон, чим виражає думку усіх, хто задіяний у підтримці України. ■

Григорій СПОДАРИК

* Спеціальна економічна зона, в якій надають певні вигідні умови для інвесторів.

Чи ЄС заборонить автоперевезення вантажів з Росії та Білорусі?

Фото з фейсбук-сторінки Наталії Панченко з «Євромайдану Варшава»

Міністри транспорту Польщі, Литви, Латвії та Естонії направили лист комісару ЄС з транспорту Адіні Велян, у якому закликають заблокувати торговельні зв'язки з Росією та Білоруссю.

Через вторгнення Росії в Україну, міністри вимагають тимчасово заборонити перевезення вантажів із цих країн і до них сухопутним і морським транспортом.

Автори листа нагадують, що ЄС уже ввів санкції проти російського авіатранспорту, а інші введені обмеження є безпрецедентним ударом по економіці Росії. Міністри також запропонували виключити Росію та Білорусь з Міжнародного транспортного форуму та відкликати дозволи Європейської кон-

ференції міністрів транспорту на автомобільні перевезення, що здійснюються білоруськими та російськими перевізниками.

Нагадаємо, що від 19 березня на пункті пропуску Кукурики на кордоні Польщі й Білорусі активісти блокували фури, що прямували до Білорусі та Росії. Під час блокади між протестувальниками виникли словесні сутички з водіями вантажівок та представниками польських судноплавних компаній. Довелося втрутитися поліції. 22 березня місцева влада не погодилася на продовження протесту, який організував «Євромайдан Варшава». Водії (один із них тримав у руці російський прапор) прийняли це рішення оплесками. ■

Павло ЛОЗА

▲ Будинок, який обстріляли росіяни в одному з районів Києва

УКРАЇНА

Понад місяць великої війни

Чим живе Київ: особистий досвід

24 березня минув місяць від початку повномасштабної війни. Зранку цього дня я стояла на платформі метро і чекала на потяг. Він тепер на лінії один, тож із самого ранку подорожує від однієї кінцевої станції на півночі Києва до іншої на півдні (моєї). Тепер я знаю, що на перший потяг можна сісти приблизно о дев'ятій п'ятнадцять, тож можу запланувати поїздку у центр міста. Для людини, що не має власної автівки, це – велика зміна у порівнянні із першими тижнями великої війни, коли я одного разу дві години прочекала на платформі і зрештою нікуди не поїхала. Тепер навіть у метро, на станціях якого люди ночують, ховаючись від російських авіанальотів, виробився певний ритм життя – як і у всіх нас.

Чекаючи на станції, я з першого погляду розрізняю два типи людей. Одні – такі, як я, мешканці навколишніх районів, які прийшли сюди, аби вибратися в місто у справах. Інші – люди, що тут ночують. На позір й ті, й інші одягнені приблизно однаково (ніхто ж не ходить станцією метро у піжамах, навіть якщо там спить), але насправді відрізнити їх досить легко – за рухами, тим, як ці люди пересуваються, як почуюються у цьому просторі, чи став він для них звичним. Вони ніколи не тиняються туди-сюди, немовби з нудьги або машинально, як це роблять пасажери, що чекають на потяг. Мешканці станції якщо кудись ідуть, то впевнено і з якоюсь метою: набрати гарячого чаю з термоса, привітатися з сусідом, відвести кудись дитину. Хтось заряджає телефони, хтось – лежить читає. За кілька тижнів війни тут з'явилося декілька туристичних наметів. Біля одного з них стоять дитячі чобітки. Одна із колій зайнята потягом, що тепер нікуди не їде – там також можна поспати. В окремих вагонах стоять розкладні столики з їжею, уздовж вікна розставлені дитячі забавки.

Зрештою приїздить наш поїзд. У нього заходить неочікувано багато людей. Хвилин десять він стоїть, потім рушає. В одному з тунелів між станціями зупиняється тричі; зрештою дуже поволі виїжджає на освітлений перон.

Я проїжджаю загалом станцій сім, і зрештою виходжу на «Олімпійській». На виході з метро тут – величезна площа поруч з однойменним стадіоном; вона й у мирні часи виглядала велетенською, а зараз, без людей – узагалі неспівмірна з навколишнім простором. Зрідка їздять автівки, лунки порожні вулиці викликають асоціації із годиною 6 чи 7 ранку, коли місто ще не прокинулося. Але насправді вже 11.

Утім, з протилежного боку, за 3 хвилини від метро, є моє віднині одне з улюблених нововідкритих місць: кав'ярня, що працює.

У перші тижні війни про таке ніхто й подумати не міг. Зараз бізнесу, що відкривається заново у різних куточках Києва – одиниці; одним із перших був First Point на столичному Подолі (од-

ному з центральних районів, до війни відомому як осередок вечірок, барів, кав'ярень, а також студентського життя – саме там розташована Києво-Могилянська академія). Потім відкрилося ще кілька закладів у різних точках міста, переважно ближче до центру. Деякі ресторани і не припиняли роботу – але працюють зараз не для відвідувачів, а готують їжу для бійців територіальної оборони та Збройних сил.

Кав'ярні відкриваються ненадовго і зачиняються ще до того, як стемніє. Знаю, що для людей, які не жили в умовах війни, це може здатися дикістю. Яка кава, якщо росіяни регулярно обстрілюють Київ ракетами? На початку березня навіть продуктові магазини, працівники яких відважувалися вийти на роботу попри все, здавалися нам чимось надзвичайним. Утім, кожна така кав'ярня і кожна крамниця – це малий та середній бізнес, який платить податки, забезпечує рух коштів і підтримує економіку країни, що зазнає величезних втрат від російського вторгнення кожного дня. Київська влада навіть зробила мапу бізнесів столиці, що працюють, і додала її до застосунку «Київ цифровий» (до війни ми оплачували через нього проїзд у громадському транспорті; тепер транспорт – який працює – безкоштовний, а у додатку є мапа укриттів, сповіщення про повітряну тривогу тощо). Так само, до слова, важить зараз уся на позір «непомітна» робота – працівників комунальних служб, завдяки яким у наших домівках є електрика, вода і тепло, водіїв того ж-таки транспорту, який, попри все, виходить на маршрути там, де це можливо.

Тож я стараюся за кожної нагоди взяти кави у кав'ярні поблизу станції метро «Олімпійська». Іноді купую й печиво («Ще тепле, випікаємо самі!» – не забуває сказати бариста). На порожній вулиці – особливо, якщо поруч вмикаються сирени, а вони у центрі міста особливо гучні – це виглядає як дивний, примарний епізод з минулого життя. А утім, він важливий – це не примха, без якої, здавалося би, можна обійтися (хоча насправді – звісно, можна); для мене особисто це радше символ того життя, яке намагаються у нас забрати росіяни і яке ми – попри все – намагає-

мося зберігати там, де це можливо. Я багато думаю про те, що час не повернеш: у нас буде тільки одна весна 2022 року, і хай навіть багато годин цієї весни ми змушені проводити в підвалах або коридорах будинків, варто також шукати радість й опору – навіть якщо це така на позір несуттєва річ, як капучино на арабіці; шукати втіху там, де її ніхто не відбере, бо вона залежить від нас самих.

Отже, я випила свою каву і пішки пішла до Київського політехнічного інституту – це десь хвилин 40 ходи; десь там поблизу є стоматологічна клініка, яка нині перепрофілювалася у склад ліків і звідки мені треба забрати – неочікувано – три пари берців для бійців тероборони. Це дефіцитні великі розміри – їх привезли із Хмельницького люди, яких я навіть жодного разу не бачила, і залишили для мене у Києві в інших людей, яких я також бачу вперше. Увесь цей пазл склався завдяки моїй колезі з редакції, яка також поза роботою волонтерить, допомагаючи із гуманітарними вантажами. Оскільки у Києві зараз багато речей у дефіциті, бо попит не встигає за пропозицією (особливо у випадку територіальної оборони, до якої за кілька днів доєдналися десятки тисяч людей), купу всього довозять з західних регіонів та навіть з-за кордону – часто це незнайомі люди або хтось, із ким ви раніше були знайомі побіжно; чи люди, з якими вас сконтактували спільні друзі чи колеги. Усю цю на перший погляд хаотичну мережу об'єднує бажання допомагати одне одному. Так мені вдалося роздобути ці три пари берців, купити спеціальні захищені моделі телефонів у Львові, Ужгороді та Чернівцях (у кожному місті на складах залишалося по кілька штук) й організувати доставку їх до Києва; і навіть зробити збір коштів на потреби бійців на сайті zgzutka.pl, із яким взялися допомагати мої знайомі із Кракова (точніше – один мій знайомий поляк і його друг, із яким ми, знову ж-таки, ніколи навіть не бачилися, але вже чимало переписувалися).

Звісно, така допомога стосується не лише постачання для військових: приміром, у Києві діє величезна волонтерська мережа «Добросусідська доставка», розподілена по районах – її учасники займаються доставкою харчів та ліків для людей літнього віку чи маломобільних осіб, які залишилися одні і не мають змоги самостійно піти до крамниці чи в аптеку. Хто має автівку – допомагає з логістикою: пригадую, в один із перших тижнів я написала на фейсбуці пост з питанням, чи може хтось з'їздити забрати речі з кордону із Польщею, і відразу отримала стільки пропозицій допомоги, що можна було би покрити ще утричі більше моїх запитів. Волонтери навіть допомагають евакуювати людей із населених пунктів, де тривають бойові дії, ризикуючи при цьому своїми життями.

Коли росіяни після першого невдалого наступу на Київ та кількох тижнів відносної тиші поновили свої спроби (передусім побільшало ракетних ударів), ми якогось вечора під час повітряної тривоги звично вже переховувалися в коридорі і дослухалися до вибухів – доволі гучних, але, судячи зі звуку, все-таки віддалених (ще одне цікаве спостереження цієї війни – ти швидше вчишся розрізняти за звуком не види зброї, а те, наскільки далеко від тебе її застосовують). Найбільш тривожний проміжок часу – це коли ти вже чуєш, що Київ обстрілюють, але ще не знаєш, які саме райони потрапили під вогонь цього разу, і думаєш про всіх своїх рідних і друзів, які живуть у різних куточках столиці. Найчастіше під обстріли потрапляє північна частина міста – саме з півночі, з боку Білорусі, росіяни

підійшли найближче. Саме там живуть мої батьки та молодша сестра. В один із таких вечорів вона написала мені: «Здається, влучили у „Ретровіль“».

«Ретровіль» – це великий торговельний центр за 15 хв від нашого будинку. Його відкрили роки півтора тому поруч із новозведеним житловим масивом (куди, за іронією долі, я збиралася переїхати якраз цієї весни). Київ довго «славився» хаотичною забудовою, а цей район мене завжди тишив тим, що виглядав інакше: продумано і поєвропейськи. Сам торговельний центр зробили просторим, а навколо добре облаштували громадський простір: висадили багато дерев, зробили зони для відпочинку. Поруч із новими будинками – чимало дитячих майданчиків і сучасна школа.

Дивно вживати слово «пошастило» у цьому контексті, але все ж пошастило, що російська ракета влучила того вечора не у якийсь із цих будинків, де залишалося багато людей, а саме у торговельний центр. Дивно і не хочеться вживати це формулювання, бо все одно загинуло восьмеро осіб. Але жертв могло бути більше. У будинках поблизу повилітали вікна й поносило віконні рами. Після вибуху почалася пожежа, яку гасили до ранку. Зранку згарище і великий зруйнований торговельний центр потрапили на шпальти світових медіа, світліни швидко розлетілися інтернетом, адже цей район так нагадував яке-небудь європейське місто. На фоні почорнілого каркасу будівлі можна було помітити кольорові багатоповерхівки.

Як виявилось невдовзі, росіяни вдарили по торговельному центру гіперзвуковою ракетною «Кинджал». Це – дуже дорога зброя, великої точності і дальності (кілька тисяч кілометрів). Сестра розповідала, що перед вибухом удома моргнуло світло і спружинили стіни. Наступного ранку я вмикалася у прямий етер BBC – щойно у Києві більшає атак, зростає і кількість запитів від іноземних журналістів, які хочуть отримати інформацію «з перших рук». Пам'ятаю, як ведучі спитали дещо здивовано: «Але чому росіяни туди стріляли – у тому районі є якісь стратегічні об'єкти?». «Та ні, – відповіла я, – це спальний район, там тільки будинки, школи й магазини. Власне, вони стріляли саме туди, бо вони росіяни. Вони роблять так постійно».

За кілька днів я приїхала провідати батьків – саме звідси, з північної частини Києва, я пишу зараз цей текст. Тут суттєво, як зараз у нас кажуть, «головніше». Передусім значно ближче чути артилерію, від якої, бува, дрижать вікна у кімнаті, де я працюю. Попереднього дня на кілька годин у нас пропала електрика і майже зник інтернет. У перервах між повітряними тривогами я змогла все-таки трохи походити районом, де виросла і де збиралася (і досі збираюся) жити, коли зроблю ремонт у замкненій поки що квартирі. Росіяни забрали багато всього, за що я особливо любила ці місця. Із заклеваних скотчем вікон батьківської квартири видно ліс, де я любила гуляти, – зараз заходити туди небезпечно (і хтозна, скільки часу ще після перемоги займе його розмінування). Так само не можна потикатися і до озера поруч. На місці торговельного центру тепер згарище, огорожене попереджувальними стрічками. А утім, навіть тут працює одна невелика вперта кав'яренька – на алеї неподалік від лісу, що її якраз кілька місяців тому почали ремонтувати і навіть встигли поставити тут нові зручні лавочки. До цієї кав'ярні я заходжу тепер щодня. ■

Оля РУСІНА

Фото надане Київською міською державною адміністрацією

«Ми більше не впевнені у майбутньому, зараз треба лише вижити»

Історії українських біженців

Кожна людина має плани на майбутнє, амбіції та мрії, але коли у твою країну приходить війна, все це відходить на другий план. Коли на Батьківщині вибухають снаряди, а ракети влучають у житлові будинки, ти думаєш лише про те, аби вижити й зберегти здоров'я, а майбутнє залишається невизначеним.

«Хочеться, щоб у тебе було завтра»

До війни Настя з Миколаєва працювала викладачкою англійської мови, розвивала власну справу та вірила у краще.

Фото надане героїнею статті

«Вся Україна о 4-й ранку прокинулася від вистрілів та вертольотів. Я цього не чула, мене тільки о 7 ранку розбудив дзвінок. То був мій хлопець: він сказав зібрати речі — бажано всі найцінніші та найнеобхідніші — і залишити їх у валізі. Я після сну не могла зрозуміти, що відбувається. Куди й нашо збиратися, чому він настільки спокійний та впевнений. Я запитала, що сталося, він сказав, що розпочалася війна. Прогнози були різні, хотілося би, щоби цей жах якнайшвидше закінчився. Перші дні з 24 по 26 лютого здавалося, ніби я сплю і це сон, що в один прекрасний момент я прокинуся і все це закінчиться», — розповідає дівчина.

Настя каже, що в неї було багато планів, а зараз життя розділилося на «до» та «після».

«Тепер треба думати тільки про те, як вижити, не кажучи вже про якісь цінності. Мабуть, тільки під час війни ми починаємо усвідомлювати, наскільки важлива для нас сім'я, увага близьких людей, щоби вони завжди були поруч. Мій ранок починається зі дзвінків з питаннями «як ти», я завжди телефоную і дізнаюся, чи у всіх все добре. Дуже важливо знати, що для близьких людей також наступив ранок, що вони хоча би не чули цього жаху — або що вони хоча би у безпеці. Але, на жаль, не всі мої родичі можуть почуватися безпечно з тих чи інших причин, і це дуже страшно», — додає українка.

Вона каже, що у такі моменти розумієш, скільки уваги ми звертали на зо-всім, здається, непотрібні речі.

«Близькі люди — це найдорожче, що в нас є. Дім завжди був, є і буде для мене найбезпечнішим місцем. Батьки з дитинства казали, що це „наша фортеця“. Вона захищає від усього. Вдома навіть стіни лікують, тому домівка здавалася тихим, безпечним і улюбленим місцем, куди я хотіла повертатися знову й знову. Коли були бої, коли над будинком літали снаряди, гвинтокрили, все одно здавалося, що стіни мене захистять, тому що я вдома, у безпеці. Під обстрілами я обіймала свою маму і казала, що все обов'язково буде добре, війна закінчиться і ми будемо разом. Але з кожним днем ставало все гірше і гірше, обстріли ставали довгими та потужнішими, росіяни вбивали дедалі більше цивільних. Рішення поїхати з країни ухвалила не я — це зробили за мене мої близькі. Вони сказали, що так буде спокійніше і мені, і їм. Вони вирішили зробити це для мого майбутнього, моєї психіки та спокою. Їм, як і мені, було важко бачити все, що відбувається. Чому терориста, який підриває будинок, саджають позитивно, а з людиною, яка підриває всю країну, ведуть перемовини?» — питає Настя.

Дівчина пригадує, що речі збрала за один вечір.

«Це було важко. Хотілося виїхати недалеко, щоб у будь-який момент повернутися у свою фортецю і знати, що все добре. З початку війни, мені здається, кожен житель нашої країни радіє тому, що він прокинувся сьогодні, має що поїсти та дах над головою. Це базові потреби, які ще більше починають цінуватися у період війни. Зараз дуже важко думати про майбутнє — хочеться, щоб у тебе було завтра. Хочеться прокинутися і знати, що сьогодні я живу і завтра зі мною також усе буде добре», — підсумовує Настя.

Переді мною стояв вибір: або донька, або мама

Тетяна 45 років, родом вона — зі міста Северодонецька Луганської області. З 17 березня жінка живе у «Торварі» — це великий спортивно-відпочинковий зал у Варшаві, прилаштований тепер для біженців з України. У Польщу жінка приїхала разом із 19-річною донькою Марією. Під час перебування у рідному місті, вони бачили свій будинок із діркою посередині, через який було видно сусідню

вулицю, а також людей, що не встигли добігти до укриття під час обстрілів.

«У місті у нас почало сильно диміти, горів наш будинок, горів сусідній. Ми сиділи у підвалі після того, як у будинку посипалося скло. Вибухало над будинком, бахало поруч. Нас врятували металеві двері, які були перед дерев'яними. Вони були в уламках. У нас лежали трупи у місті, їх не могли забрати, поранені лежали. Ми були в укритті між першим та другим поверхом, коли хлопець біля іншого під'їзду не встиг добігти до підвалу. Ми бачили, як у нього з вух, з рота йшла кров. До нього не могла доїхати швидка, оскільки постійно щось вибухало, їх працювало багато, але вони не могли охопити все місто. У цей момент моя лежача мама була у спальні на п'ятому поверсі, на ній сипалося скло, я встигла її прикрити ковдрами», — розповідає жінка.

Фото авторки статті

За її словами, наступного дня приїхав волонтер, він забив вікна, але цього вистачило на день. Потім вибуховою хвилею знову все винесло: ставні, заклинювали залізні двері, вилітало скло.

«Ми не закривали двері на ключ, адже після вибухів двері заклинювало. Моя 19-річна донька після першого обстрілу ще підіймалася у квартиру, а після другого вже ні, у неї сильний стрес», — додає Тетяна.

Вона розповіла, що донька працювала на «Новій пошті» та закінчувала 4-й курс університету.

«У неї на роботі дізналися про те, що Марія зі мною сидить у підвалі й почали контактувати з волонтерами, аби допомогти. Знайшовся хлопець, який приїхав до нас та вів через пів міста під сильними обстрілами. До останньої хвилини перебування у місті я бігала на 5 поверх до мами, тоді всі люди у підвалі молилися за мене, адже це останній поверх, і врятуватися у разі біди майже неможливо. Потім у 30 метрах від нашого будинку стався вибух — частини уламків залетіли у підвал. До нас прийшов чоловік і сказав, що на прийняття рішення є 5 хвилин. Я не хотіла їхати через маму, а донька сказала, що без мене не поїде. Цей хлопець сказав, що треба зробити важкий вибір між донькою і мамою. Ці емоції — це все не передати, і він дійсно мене за руку витягнув звідти, сказав, що я розумію, що я зробила правильний вибір. Він провів нам інструктаж. Говорить: якщо я скажу лягати, то треба падати на землю, закривати вуха. Так і робили. Ми дійшли до того місця, де забирали людей, і просто дивом потрапили в автобус. До Лисичанська нас супроводжував патруль поліції. Вони їхали попереду та позаду, також провели інструктаж. Говорили, щоб у разі чого — без паніки: «Ми надамо допомогу, ми будемо поруч».

У Лисичанську нас пересадили на інший автобус та відвезли на електричку, вона нас довезла до іншого пункту, і звідти ми вже сіли до потяга на Львів. Провідники були дуже стомленими, але надали психологічну допомогу, тому що багато хто плакав. Ми їхали в нікуди», — ствердила біженка.

Тетяна пригадує, що у Львові їх розмістили у школі: там була їжа, місце, де можна поспати, гаряча вода з електрочайників.

«У Львові я встигла зайти до церкви. Тут теж приходив священник, сказав такого, що мене підтримало. Волонтери знайшли автобус, який зі Львова відвіз нас у Польщу. Ми живемо у «Торварі», тут є все необхідне: туалет, гаряча вода, їжа, ліжка, інформаційна допомога, предмети особистої гігієни. Я вважаю, що у всього є межа. Треба уступати місця тим людям, які будуть приїжджати, тому що дуже багато людей потребують допомоги. Вже коли я була у Польщі, мені зателефонували та сказали, що моя мама померла», — зауважила жінка.

До війни вона була підприємницею, працювала з ковбасами, з літа працювала у приватному ковбасному цеху.

«Зараз важко сказати, чим планую займатися, але роботу однозначно буду шукати. Мені ночами сниться мій під'їзд, що я підіймаюся додому. Коли все закінчиться, плануємо повернутися додому і відбудовувати наше місто, тому що сидячи у підвалі нас зігрівала тільки ця думка, що коли все закінчиться, ми всі разом вийдемо і будемо будувати, прибирати та висаджувати», — підсумувала вона.

Закрив бізнес і поїхав з Києва

У цій же величезній залі «Торвар» зараз перебуває близько 450 осіб. Серед них і 63-річний Давид. Чоловік розповідає, що після закінчення війни хоче повернутися до Києва якнайшвидше.

«Київ я залишив 14 березня. Закрив ресторанний бізнес і поїхав у Польщу. Я у «Торварі» живу тиждень, тут чудово, дають нічліг, їжу. Все є. Буду шукати роботу і йти працювати», — зазначає він.

Тепер розумієш, що всі проблеми були чимось несуттєвим

До війни та декрету Ольга працювала на заводі та вчила іспанську мову, адже це було її мрією.

«24 числа у Дніпрі ракети вдарили по аеропорту. Більше у нас нічого не було. Але у мене маленька дитина і чоловік працює у поліції. Ми з частиною родини приїхали до Польщі, щоб не було такої ситуації, як у Харкові або у Маріуполі, бо від Дніпра за майже 300 км — Донецьк, де йде війна з 2014 року. Ми вирішили виїхати замість того щоб сидіти й переживати, що дитину не буде чим годувати», — розповідає Ольга.

Жінка стверджує, що на кордоні була важко, потрапили у великі черги.

«Коли перетнули кордон, ми ночували у центрі для біженців у спальних мішках. У той момент думаєш, що ще нещодавно ти переймався через дрібниці. Наприклад, який комбінезон краще купити дитині. А сьогодні розумієш, які несуттєві були проблеми і наскільки вони взагалі не проблеми. Вдома ми ходили у розвивальний центр для маленьких дітей від року, записали доньку у садок в нашому місті, але нам туди йти лише через два роки. Після перемоги плануємо повернутися додому й мріємо про ще одну дитину. Як зараз працювати — не знаю, адже дитина маленька. Родичі обіцяють допомогати», — підсумувала вона. ■

Валерія ГУРЖИЙ

Інші герої попросили їх не фотографувати

Фото з фейсбук-сторінки SOS Torwar

БІЗНЕС

Герої не вмирають. Український бізнес теж

За дослідженням компанії Advanter Group (11-13.03.2022), 54% підприємств в Україні змушені були припинити роботу, 25% – майже зупинилися, 14% – працюють частково. Тож комусь вдається продовжувати працювати та підтримувати економіку: вони теж воюють, але не на передовій, а в тилу – хтось за кордоном, хтось у західних областях, а хтось – у столиці. Як зберегти бізнес, а з ним і економіку країни, підтримавши «своїх», нам розповіли четверо київських підприємців.

Будівельний бізнес – на тимчасовому «переселенні»

Що більший бізнес – то більші ризики і втрати. Девелопери та власники будівельних компаній зараз у важкій ситуації – будівництво не може продовжуватися, поки тривають військові дії і, очевидно, продажів зараз бути не може.

Власник девелоперської компанії, що займається проектами в столиці та біля неї, **Євген Леськів**, уже 11 років у будівельно-му бізнесі. Зараз у компанії 8 проектів. Розповідає, що декілька разів доводилось починати майже з нуля, і зберігає оптимізм. У перші дні війни він вирішив передати всі бетонні конструкції, що були призначені для нових будинків, на київські блокпости. Загалом компанія Євгена передала матеріалів на близько 1 млн доларів.

«З минулого року я перестав інвестувати в іноземні активи. Весь зароблений капітал я вкладав у Київ та Україну з метою не лише заробітку, але й створення робочих місць. Я завжди хотів жити тут. Тепер усе, що ми побудували в Києві – під високим ризиком, адже ніколи не знаєш, куди прилетить снаряд. Та і продовжувати будувати у столиці чи поблизу неї, наприклад, у Пущі-Водиці чи Конча-Заспі, де ми нещодавно почали будівництво – поки немає сенсу. Всюди відбуваються бойові дії», – розповідає він.

Зараз Євген разом із командою планують розвиватися у західних регіонах. Він зізнається, що одна з проблем зараз – це те, що всі спеціалісти перебувають у різних місцях. Аби її вирішити, думає тимчасово об'єднати всіх у одному будинку. Поки що робочі процеси – в онлайні.

«Уже отримали землі в Карпатах. Навесні, коли зійде сніг, плануємо розпочати там будівництво котеджів. Також у планах – створити і багатоквартирні будинки для біженців, бо на заході України зараз із цим великі проблеми. Разом із інженерами та конструкторами думаю, як би зробити це максимально оперативно. Я розумію, як це – залишитись без житла і не мати змоги швидко знайти тимчасове. У моєї родини через потрапляння снарядів зруйновано три оселі – квартира в Ірпені, Чернігів та будинок у Макарівському районі Київської області.

Інфобізнес змінює фокус

Є й ще одна категорія підприємців – це ті, хто працювали в онлайні. Вони здебільшого і раніше орієнтувались на закордонні ринки. Більшість з них виїхали з України і продовжують працювати, роблячи переорієнтацію бізнесу.

Киянка **Вікторія Граб** веде власний блог у Instagram та TikTok і разом із командою створила авторський курс із трейдингу криптовалюти (торгово-інвестиційні операції з цифровими активами). Кажє, виїхала у Сполучені Штати, аби мати можливість продовжувати роботу у безпеці.

«Спочатку було страшно. Ми мали „план Б“, але не дуже на нього сподівались. Про війну говорили так багато, що ми встигли звикнути. Під час війни завжди страждає освітня складова країни, тож я зрозуміла, що буду найбільш корисна, якщо виїду з України і зможу надалі допомагати людям з отриманням освіти

в сфері фінансової грамотності, збереженням та примноженням фінансів», – розповідає вона.

Кажє, що її фірма не зупинила продаж курсу із початком війни, а весь прибуток віддавала блокпостам і киянам, які потребують допомоги.

«Команду і систему роботи ми зберегли. Єдине, що змінилось – це меседжі, які ми використовуємо у продажі. Раніше ми працювали з „мотиваційною“ подачею – тобто пояснювали, що кожен може досягти поставлених цілей, усе залежить від нас. Зараз, з початком війни ми розуміємо, що ні, не кожен може і не все залежить лише від нас», – додає.

Вікторія пояснює, що зараз вони використовують меседж про нестабільність світу.

«На жаль, з початком війни середовище змінилось і багато українців стали заручниками ситуації.

Зараз ми бачимо, як все може змінитись, тому змінюємо цінності та пріоритети. Тож головною мотивацією тепер є не відпочинок в екзотичному місці чи новеньке авто, а можливість створити безпечні умови для своїх близьких.

Навіть, якщо зараз вам надали притулок волонтери, треба розуміти, що це не назавжди. Тож треба брати відповідальність за своє життя, майбутнє своїх дітей та безпеку близьких, що залишилися на Батьківщині та створювати плацдарм для особистої стабільності та відбудови економіки нашої держави», – каже Вікторія.

Медіамаркетинг: зараз важко, але є перспективи

Бізнес зараз працює у кризових умовах. Тому маркетинг підтримується на мінімальному рівні. Ті, хто займався маркетингом в соціальних мережах та медіабізнесом, зараз вимушені взяти паузу та спробувати вийти на міжнародний ринок.

«Ніхто не міг подумати, що ця війна стане такою масштабною», – зізнається **Ольга Самойленко**, власниця компанії, що займається онлайн-маркетингом та відеовиробництвом. Ми продумали варіанти, що робити у разі військових дій, але не до кінця вірили, що це може статися. Знали лише напевно, що ми українці, а тому точно знайдемо вихід з будь-якої складної ситуації», – зазначає вона.

Оля переконана, що навіть у цих важких умовах можна вести бізнес. Більше того, після закінчення війни у компаній, що вистоять, є великі перспективи.

«Очевидно, зараз у роботі є великі труднощі. Якщо раніше ми могли приймати і зняти відеоконтент, то зараз доводиться використовувати старі матеріали. Більшість з бізнесів зупинились, і маркетинг тепер неактуальний. Вся команда „розкидана“ по Україні та інших країнах і кожен змушений працювати дистанційно. Дуже багато талановитих і креативних спеціалістів покинули країну, і я думаю, частина з них точно не повернуться. Але я мислю позитивно: після війни конкуренція буде меншою, а це шанс для невеликих компаній вийти у „топ“. Ті, хто повернеться на батьківщину, будуть докладати найбільших зусиль і стануть найкращими».

Підприємниця зазначає, що вони з компанією готові зменшити ціни на послуги у два рази, бо розуміють, що українцям буде важко. Вони вводять нові послуги та будуть безкоштовно допомагати тим, хто не зможе оплачувати їхню роботу. «Це поки частина планів для того, аби допомогти українській економіці», – пояснює Оля.

Косметичний бренд: зміни в асортименті та збереження зарплат

Засоби догляду та косметика – ніша, де неможливо обмежитись лише роботою в онлайні. Більшість складів, лабораторій та виробництв розташовані у великих містах – саме там, де російська армія здійснює постійні авіанальоти.

Аліна Максименко – співвласниця українського бренду натуральної косметики для обличчя, тіла та волосся. Її виготовляють у власних лабораторіях в Києві. Кажє, що були зовсім не готовими їхати з Києва та залишати виробництво.

«Бізнес-процеси повністю змінились. Обладнання залишилось у столиці, але ми починаємо потрохи відновлювати виробництво. Зараз робимо акцент на простих продуктах для обличчя і плануємо продавати через сайт та соцмережі».

Головною метою Аліна вважає збереження команди, тому заробітну платню компанія у певному обсязі виплачує, незалежно від того, працює людина чи ні: «Ми дійсно хочемо, аби після закінчення війни вся команда повернулась на робочі місця», – каже вона.

Підтримка Збройних сил України наразі теж у пріоритетах косметичної компанії.

«Ми виділяємо 30% прибутку з продажів на армію, а ще переказали кошти з запасів. Окрім того, як у співзасновниці бренду, у мене є немала аудиторія, тому багато чим можна допомогти, використовуючи факт, що у соцмережах нас бачать багато людей».

Після війни ми плануємо повернутися, відновити виробництво та працювати далі. Хочеться нарешті просто відчувати спокій і безпеку у рідному місті», – розповідає Аліна.

Бізнес в умовах війни вимагає швидкості прийняття рішень, впевненості у собі та своїй справі і здорового оптимізму. Це непросто. Але безліч українських компаній на власному прикладі показують, як можна об'єднати свій бізнес-потенціал із допомогою країни у непростий час. Оптимізація процесів, збереження команди, відстеження нових можливостей допоможуть підприємцям залишитися на плаву. Окрім того, держава теж сприяє тому, аби український бізнес жив.

Президент України Володимир Зеленський анонсував, що будь-який бізнес під час воєнного стану та протягом місяця після нього зможе отримати кредит під 0%. Далі ставка буде мінімальною – 5%.

«Було понад 600 дозволів і ліцензій для бізнесу, а залишаються обов'язковими близько 20. Лише ті, які просто неможливо скасувати. Як, наприклад, про поводження з радіоактивними відходами. Отже, для абсолютної більшості бізнесів в Україні працюватиме декларативний принцип: оголосив про початок діяльності – і вільно працюєш», – сказав Зеленський.

Ще раніше, 3 березня, Верховна Рада України прийняла два закони, що стосуються підприємницької діяльності.

Згідно з ними, усім підприємцям надається можливість надати звіт податковій за 90 календарних днів після припинення воєнного стану. Отже, наразі можна не надсилати до податкової листи та декларації. Це не буде вважатись порушенням, за це не даватимуть штрафи. Крім того, поки триває війна, в Україні діє мораторій на будь-які податкові перевірки бізнесу.

Усі «донати» на армію, грошова допомога та інші добровільні перекази не підлягають оподаткуванню. Великий бізнес зможе скористатися спрощеною системою оподаткування, сплачуючи єдиний податок, – так, як це нині робить малий бізнес. Єдина умова – ліміт обігу за рік не повинен перевищувати 10 млрд грн. На кількість працівників зняли обмеження.

ФОПи (фізичні особи-підприємці) I та II групи можуть платити єдиний податок добровільно. Але якщо вони взагалі не отримують доходу під час війни – дозволяється його не сплачувати.

Ще одним кроком на підтримку бізнесу і всієї економіки є зменшення ПДВ на пальне з 20% до 7% (зокрема, і на його імпорт), а також скасування акцизів на нафтопродукти. Це має знизити ціни на пальне, що шкодить бюджету. Але це не є великою проблемою: нестачу в бюджеті поповнюють із зовнішніх джерел завдяки фінансовій підтримці партнерів України.

Робота у воєнний час – не менший героїзм, аніж волонтерство, робота на інформаційних фронтах чи патрулювання вулиць. Поки працює економіка – Україна виграє цю війну. Герої не вмирають. Нехай український бізнес теж не помре. ■

Рената ЖУПАНІН

Усі фото з архівів героїв статті

Присташи

Книги метрикальні – то копальня цінних відомости. Гнеска буде о пристахах, адже о таких людях, котры до нашого села пришли одкальси и мешкали медже первісныма засновниками села.

В метрикальних книгагах стоїт, же 28 стычня 1792 рока в Гладышові упокоїв ся: *Jan Przystasz*, котрий радше не был слугом, ци іншым наймитом. Мешкал в хыжы номер 22 и мал 70 років, а в богатых газдів служыли молоды люде. Не знам, ци Присташ то назвиско, ци лем вызначник покійного Ваня, серед іншым Ваня-ми од давна жыючыма в наші веси. Такий цікавий синонім села находить ся в метрикальних книгагах. Ёгомосьць ужывали назвиск, Ваньо Присташ міг звати ся інакше, але так го записали за то, же так найчастіше звали го селяне, або за то, же не знали його родового назвиска. В цілі книзі не є записаного нікого іншого з таким самым назвиском (лем 20 жовтня 1778 рока хресном малої Євы была Пелягія Присташка, быти може Ваньова жена, або хтоси чысто чужий). Гнеска трудно дашто веце о тім человеку речы, товды назвиско мож было барз легко змінити.

Присташ місцевий

2 квітня 1855 рока на 59 яри живота в хыжы нр 24 упокоїв ся: *Daniel Syk alias Ilczak* (Данило Сик або Ільчак), мешкалец Вірхні, котра нигда не мала осібно цмонтеря ани церкви. Вірхняне молили ся так як днес в гладышівські свьятині, а спочывали на спільным прицерковным цмонтери (церков на цмонтерні горі стояла до осени 1914 рока). Часом лем зо згляду на остру зиму, або іншы обставины хоронено іх при хыжы на їхнім поли. Кед аналізує запискы метрикальных книг, звязаны з Данилом Сиком, то доходжу до высновку, же кед жена дакого пристаха была шануваного роду, або газда

мал лем єдну дівку, товдышні ёгомосці могли записувати молодого мужа не його назвиском, а родовым жены. Згаданий Данило в гладышівських книгагах сорок років был Ільчаком (першый раз єст записаний 14 лютого 1816 рока), жену мал з Сиків и мешкал в ей хыжы разом з рештом ей родини. Його тесьць помер 3 липця 1821 рока (*Alexius Syk Gabrieli Syk filius* [сын]). Можливе, же рід Сиків был важний, а яко же ани гладышівскы (мешкали в хыжы нр 64), ани вірхнянскы Сикы не мали мужского нащадка, то Сиком стал Ільчак. Хыбаль за то, кед в 1855 році помер, його назвиско записане было яко друге (*Syk alias Ilczak*). На нич ся то здало, бо вшыткы з його роду перше померали на тифус або з голоду (*Pro fame*). Таке горе пришло на них в роках 1847-1848, пак в 1853 році померла його жена, а о два roky и він. По смерті *Данила Сика або Ільчака* в хыжы нр 24 хыбаль ніхто не мешкал праві през 20 років. Перша змінка о домовныхах той вірхнянської хыжы єст з 4 мая 1874 рока, товды мешкал там гладышовянин Ваньо Бодонь (*Joannes Bodoń filius Danielis Bodoń agricolae in Gladyszow et Catharinae Fedorko nata agricola in Gladyszów*) и женит ся з вірхнянком Пелагіом Дрибчак.

Для потверджыня своїх высновків подам приклад іншой родини жыючої в хыжы нр 2 в Вірхні, 27 вересня 1787 рока: *Alexius Kwiatko sculthetus Wirchni et Ewa natae patre Thomae Kwiatko ex pago Wirchnia, sculthetus* (Алексий Квятко шовтис Вірхні и Єва народжена з вітця Томы Квятка з села Вірхні, шовтис) окстили новонароджену Марию, але 15 грудня 1790 рока чытаме, же: *Alexy Syk soltys z Wirzchni i Ewa corka Tymka Kwiatka soltysa z Wirzchni* мають новонароджену Варвару.

Іншы вписы доводят, же то тота сама родина, Алексий Квятко и Алексий Сик то тота сама особа. Долгыма роками того чловека парох записували лем яко Сика, през більшіст свого жытя был Сиком (ёгомосьць лем пак му імено змінили, фраз знає чом зробили з нього Лешка, може Алешком люде го звали?). В книзі гмерців записали го яко Александра Сика. Цікавым єст того, же його похорон выходил не з хыжы, в котрі мешкал, лем з той, котру хыбаль поставил, мешкал під 2, а похорон записаний єст під 24 номером, адже в хыжы Данила Сика. Завдякы тому добрі знаме, же тот пристах не пришол до нас з іншого села, сын шануваного газды пришов на шовтыство и за то в книгагах першый раз записуваний был яко Квятко. Был няньом жены Данила Сика або Ільчака.

З оповідань родичів знам, же в селі родин з нашым назвиском было дуже, але юж товды не вшыткы ся зо собом родинали. Єдного з наших побратимів вшыткы звали Котом. Бєсідували, же были в Кота, же зышли ся з Котом, а мали на думці Лемківського. Не потрафили пояснити чом го так звали, няньо повідали, же хыбаль за то, же його няньо жену мал з Котів. Тот Лемківський вженити мал ся в родину газды Кота. Він не лем жену мал з роду Котів (родове назвиско його жены ёгомосці преріжні записували: Кіт, Кот, Котик), мешкал тіж в ей рідні хыжы хыбаль під номером 18 в Вірхні.

Присташи з інших русиньскых сіл

Одкале до нашого села поприходили вшыткы присташи, не знам, бо ёгомосці того не записали. Новых гладышівських назвиск, котры не сут повязаны з назвами гладышівських ріль, треба было бы глядати в книгагах метрикальных іншых місцевости. При декотрых вписах маме цінну аднотацию, дякы тому знаме одкале пришли до нашого села люде з новыма назвисками. Поодинокы слова вказуют, же до Гладышова и Вірхні вженяли ся: волівчане, кривяне, панкняне, ждыняне, конечняне, драгашовяне, білцаревяне, ганчовяне, ставишане, высовяне, ізбяне, шквіртняне, регетовяне, бортняне, крампняне, мациняне, ясюнчане, прислопяне, новичане, незнайовяне, чырняне, баничане, маластовяне, смерековяне, кятоняне, но и жытелі Королевы Руской, Луга, Перегримкы, ци Усьця Руского. Могло быти на opak, то гладышовяне и вірхняне вженяли ся в іншы села и за то серед хресныха были люде з тамтых сіл. Так ци сяк записы того рода сут доказом на існування звязків помедже жытелями наших сіл. О мішаню ся гладышовян з вірхнянами хыбаль спеціальных доказів не мушу давати. Мої мама были з Гладышова з Бенівкы, а няньо з Постолівкы з гладышівської роли граничучой з Вірхньом (але родом были з Вірхні з хыжы нр 1). Адже обоє были «з під єдного дзвона». Тоты села давно

▲ Гладышівська церква

зросли ся зо собом, хыжа стояла при хыжы, медже кінцём єдного, а початком другого не было вільного простору.

Присташи до Гладышова и Вірхні фурт приходили, так як и до іншых сіл, але и мої краяне в іншых селх ставали ся пристахами. Покличу ся на рід Вірхнянських, єст то молоде назвиско, народило ся кінцём XVIII століття в Вірхні, а в XIX віці представників того роду маме юж не лем в Вірхні и Гладышові, але тіж в Смереківци и Регетові.

Присташів в наших селах більше было по знесіню панщыны (по 1848 році). Першерідне село залишити могли лем вільны люде, а хлоп-кріпак (адже підданий дідича) лем за згодом свого пана. Перед 1848 роком в нас лем шовтисе и ёгомосці мали вільну руку, так по правді то они панями были лем сами собі. Барз часто женами шовтысовых сынів были дівкы шовтысів іншого села або дакого свьашчєнника. Тепер в добі фільму *Zniewolona* (Крепостная), для ясности додати можна, же в нас не было такого кріпацтва як в Росії, так зыл в нас не было ани за панщыны. Села моїх родичів належали до *Климківського Кресу*, адже мали єдного власника, за то и перед 1848 роком не было неможливым, кед иде о мішаня ся сільского населєня. Дуже околїчных сіл мало єдного дідича, адже о згуду на жытя в іншій селі не было аж так трудно. В вышше чыслєнно выміненых селах мешкали такы сами Русине як в Гладышові и Вірхні, адже все іх керпец приставал до нашого керпця, были такой самої бєсіды и такого самого віроісповіданя.

Серед чужыма пристахами, приходчымадо нашого села, найбільше было Поляків. Трафляли ся и іншы нації, маме рускых Циганів (*Zingarus*), были и люде з Королівства Мадярского, они напевно Поляками не были. Частіше были то Русине з полудньового хырбета Бєскыдів, хоц правду бєсідуючы, часом міг трафити ся и дакі Словак ци Мадяр. Думам, же не о них бєсідує єдна з наших старых пословиць: Бут до бута, а керпец до керпця. Часом трафляли ся и чужы, обуты в нашы черевікы, але о них буде іншым разом. ■

Борис ЛЕМКІВСКИЙ

Фото автора статті

Дружба, сильніша за війну

Правдива історія з Лігниці

Війна в Україні зовсім усе змінила. З одного боку – показала, що зло весь час є на землі, а з іншого – що і сьогодні є люди, які готові віддати життя за сім'ю, землю предків, державу. Війна також нам показала, наскільки світ є нестабільним. Тому війна вчить нас радіти з кожної хвилини життя. І таку хвилину радості я побачив в цій історії. І ця радість дає надію на очікуваний щодня мир в Україні.

В останніх днях наша школа у Лігниці живе історією двох дівчат з Житомира. Доля привела їхніх мам до Лігниці – як більшість українців, які втікають від війни. Анастасія та Маргарита – це дві веселі дівчини, яким війна нищить сьогодні життя. Вони до війни разом ходили до однієї школи та одного класу у Житомирі. Дружили. Але зло війни роз'єднало цю дружбу. Вони були змушені все покинути. І разом з мамами виїхали до Польщі. Вони їхали різними дорогами, автобусами, потягами, в сльозах – що, можливо, ніколи не зустрінуться. Але сила дружби – більша за війну. Вони несподівано знову зустрілись у нашій лігницькій школі. Дівчата потрапили до одного класу! Дівчатка зустрілись в коридорі разом зі своїми мамами. По-

чались обійматись та плакати. Вони плакали та сміялись, не могли повірити, що так далеко від України та Житомира, однак знову разом. Для їхніх мам – Олександри та Аліни – ця зустріч стала чудом. Всі героїні цієї історії живуть тепер у Лігниці, по різних сторонах міста, але щодня зустрічаються. З понеділка до п'ятниці – у школі, а на вихідних – у місті. Про цю історію пишуть газети, знімають сюжети різні телеканали в Польщі. Навіть наші люди в Канаді дізнались зі своїх програм про цю історію. А вона є доказом того, що війна не в силі нас знищити. Ми всі разом – в дружбі і любові. Зло війни від путіна та росії нас не здолає, доказом цього є неймовірна історія Анастасії та Маргарити. ■

Адам ВЕВЮРКА

Історія

Соня Делоне та Йоган Пінзель: мистецтво українців у Луврі

Парижський Лувр став одним із найбільших музеїв мистецтв у світі, адже тут зберігаються найвідоміші оригінали картин, а тисячі художників прагнуть, щоб їхні полотна бодай раз у житті побували в музеї. Загалом у Луврі є 35 000 експонатів. Сьогодні ми розповімо про українців, чий шедевр в різний час стали частиною експозиції легендарного музею. Про тих, хто вивів українське мистецтво на новий рівень – читайте у статті.

Марія Башкирцева

Марія Башкирцева – українська художниця, що народилася на Полтавщині 1858 року. Мистецтво малярства українка опановувала в паризькій Академії Жуліана, однак ще з дитинства вона намагалася до творчості – її цікавило все дотичне до цього непростого ремесла. Батьки Марії розлучилися, тож дівчинка проводила багато часу з мамою за кордоном, а вже в дорослому віці вона намагалася примирити батьків, але марно. Гувернантки навчали дівчинку іноземним мовам, грі на музичних інструментах та малюванню.

Юна художниця була взірцем цілеспрямованості. Вона сама склала собі навчальну програму, якої старанно дотримувалася. Всього за декілька місяців дівчина опанувала 3-річну програму гімназії. Нерідко оточення дивувалося гострому розуму Марії. Талант українки до малярства помітили одразу, а про її творчість схвально відгукувався Анатоль Франс та Еміль Золя. Згодом жінка отримала золоту медаль за свої полотна на мистецькому конкурсі. Життя мисткині забрали сухоти

(туберкульоз). Марія Башкирцева стала однією з перших жінок, чий роботи потрапили у Лувр. До слова, у місцевому музеї образотворчих мистецтв, що розташований у Ніцці, є навіть окремий зал, присвячений українській малярці. На жаль, в Україні наразі є тільки три роботи авторства художниці. Вони знаходяться у музеях Харкова, Дніпропетровська та Сум.

Микола Пимоненко

Микола Пимоненко народився у Києві 1862 року. Тато хлопчика був майстром іконопису, тож, будучи ще дитиною, Микола зацікавився пензликами й полотнами. Опановувати малюнок юнак взявся в Київській рисувальній школі. Талант хлопця помітив живописець та педагог Микола Мурашко, і саме завдяки ньому навчання в закладі для юнака було безкоштовним. Згодом Пимоненко вирушив вдосконалювати малярство в Петербурзьку академію мистецтв, але через бідність та загострення хвороби повернувся назад до Києва. В столиці він почав вчителювати в рисувальній школі, і в цьому йому знову допоміг Мурашко.

▲ Марія Башкирцева, «В студії»

▲ Микола Пимоненко, «Ворожіння»

Полотна Пимоненка вражають своєю деталізованістю – художник став майстром побутового жанру, на його картинах оживають теплі селянські повсякденні мотиви – дівчата у народних вбраннях женуть гусей додому, хлоп'я, що задумливо розглядає калюжу чи парубок, який розмовляє з вродливою молодницею. Свої картини художник часто створював спонтанно. Взірцем такого «реакційного» мистецтва є одне з найвідоміших полотен «Жертва фанатизму». Цю роботу Пимоненко написав після того, як прочитав в газеті замітку про побиття єврейської дівчини. Юнка покохала українця і прийняла християнство, натомість обурена юдейська громада побила молодичку. В 1909 році полотно «Гопак» авторства Пимоненка експонувалося на виставці в паризькому Салоні, згодом цю ж картину придбав Лувр.

Соня Делоне

Соня Делоне – талановита українка єврейського походження. Про точне місце її народження достеменно невідомо й досі. Офіційна версія говорить, що Соня народилася у містечку Градизьк, теперішня Полтавська область, однак у більшості згадках дослідників про Делоне її називають уродженкою Одеси. Дівчина отримала чудову освіту завдяки своєму дядькові. Дівчина багато подорожувала Європою і захоплювалася відвідуванням музеїв. Цей період допоміг українці визначитися з майбутнім. У 18 років вона вступає до Академії витончених мистецтв у Карлсруе (Німеччина). Натхненні лекції викладачів Академії підштовхують Соню до перших полотен.

▲ Соня Делоне, «Портрет Філомени»

В 1907 році дівчина їде до столиці Франції вдосконалювати своє малярство, а для навчання обирає престижну академію Ла Палетт. Втім, незважаючи на зірковий статус закладу, Делоне була широко незадоволена викладанням. Студентка почала більше часу проводити в місцевих галереях, ніж на лекціях. Натхненна полотнами Ван Гога, Поля Гогена та Анрі Руссо, дівчина створює власні картини. Соня Делоне стала першою жінкою-художницею, чия ретроспективна виставка у Луврі відбулася прижиттєво.

Йоган Пінзель

Цього майстра скульптури називають «українським Мікеланджело», а його дата народження, як, власне, й походження достеменно невідомі й до сьогодні. Попри те, всі згадки про Йогана Пінзеля митця наголошують, що він саме галицький скульптор. Є версії, що Пінзель міг мати чеське коріння, однак де чоловік опанував свій фох – не знає ніхто. Загадкою залишилися і зовнішній облік митця – дослідники вважають, що його єдиним ймовірним автопортретом може бути частина скульптури «Алегорія мужності», де на плечі витвору красується облік людини.

Йоган Пінзель зник з теренів України так само загадково, як і з'явився, попри те його роботи досі прикрашають Бучач та Львів. В 2012 році 27 скульптур майстра представили в Луврі, лише протягом трьох місяців шедеври галицького митця побачили більше мільйона відвідувачів. На жаль, за часів радянської влади багато робіт Пінзеля знищили, деякі з них навіть стали дровами, тому до нашого часу збереглося не так багато екземплярів. Втім, декілька років тому біля монастиря в селі Рукомиші, що на Тернопільщині, було знайдено невеличку фігуру авторства Пінзеля. Галицькі газдині щороку перед святами старанно білили вапном шедевр митця, аж поки не було виявлено, що скульптура належить руці Йогана Пінзеля. Її вдалося врятувати реставраторам, незважаючи на 4-сантиметровий шар фарби. ■

Тетяна СЕМАКОВСЬКА
Усі фото з Вікіпедії

▲ Йоган Пінзель, скульптура «Жертвоприношення Авраама»

Замість співати будуть стріляти

До лав територіальної оборони та Збройних сил України вступило багато українських зірок: співаків, акторів, режисерів.

Всі вони заявляють, що не можуть бути осторонь подій і готові захищати Україну будь-яким доступним їм способом.

*«Ой у лузі червона калина похилилася,
Чогось наша славна Україна зажурилася.
А ми тую червону калину підіймемо,
А ми нашу славну Україну, гей, гей, розвеселимо!»*

Цю пісню Січових Стрільців часів Першої світової війни знає багато українців. Саме вона стала хітом перших днів після російського вторгнення в Україну. Бойовий гімн записав, патрулюючи вулиці біля Михайлівського Золотоверхого собору у Києві, Андрій Хливнюк, — вокаліст української рок-групи «Бумбокс». Описля ремікс до пісні зробив популярний ютубер The Kiffness. Тільки на ютуб-каналі запис прослухали понад три мільйони разів. Наразі Андрій Хливнюк боронить Україну та Київ у лавах територіальної оборони. 26 березня він повідомив, що отримав поранення в обличчя під час мінометного обстрілу в столиці, але це не перешкоджає йому продовжувати боротьбу. Музикант зазначив, що 50% прибутку від продажу квитків з подальших концертів гурту передасть на допомогу для оснащення української армії. Це тільки один з митців, який записався до підрозділів територіальної оборони.

▲ Ютубер The Kiffness та Андрій Хливнюк

«Ніч пройшла романтично»

Тарас Тополя, вокаліст одного з найвідоміших українських поп-гуртів «Антитіла», перед війною збирав цілі футбольні стадіони. Зараз він та інші члени гурту теж пішли боронити Київ у лавах територіальної оборони. «Сьогодні українці стають на захист держави незалежно від місця проживання, професії, віку чи статі. Вже восьмий рік наша мета — це мир. Заради нього ми готові дати гідну відсіч кожному, хто захоче принести на наші землі війну. Ми готові до спротиву. Приєднуйся!» — закликав на фейсбук-сторінці Тарас Тополя.

Також захищає Україну колишній фронтмен гурту «Тартак» Олександр Положинський. Артист підписав контракт зі Збройними силами України і став солдатом-резервістом територіальної оборони. Про це він розповів на своїй фейсбук-сторінці та розмістив фото з відповідним документом.

За свободу України бореться й частина гурту «Kozak System». «Ніч пройшла романтично під канонадне хропіння прекрасних козаків і козачок, з якими я патрулюю вулиці Києва. Ну нічого, сподіваюсь слух відновиться після перемоги до 18 травня, коли відбудеться ювілейний концерт «Kozak System», — написав на своїй фейсбук-сторінці лідер формації Іван Леньо, який став патрульним Національної поліції України. У територіальній обороні столиці знаходиться гітарист гурту, а інші члени «Kozak System» волонтерять і доставляють допомогу тим, хто її потребує.

Схожою справою займається київський рок-гурт «Гайдамаки». Спочатку «Гайдамаки» грали для людей, які перебували у сховищах. Зараз гітарист гурту вступив до лав Збройних сил України, а його лідер Олександр Ярмола допомагає на одному з волонтерських складів. Інші члени гурту увійшли до територіальної оборони Києва.

▲ На першому плані: Сергій Жадан та Святослав Вакарчук

У територіальній обороні столиці також служить Олег Михайлюта («Фагот») з гурту «Танок на майдані Конго». «Всі, хто можуть тримати зброю, мають це зробити, бо це — наша земля і відступати нам нема куди», — написав він у своїх соціальних мережах.

Олександр Ярмач, реп-виконавець формації «YamaK», 24 лютого на своїй фейсбук-сторінці написав: «Сиджу в військкоматі, людей багато». Через кілька днів у соцмережах з'явилося фото Ярмача у військовій формі та зі зброєю в руках.

Учасники гурту-представника України на «Євробаченні-2022» «Kalush Orchestra» також не лишилися осторонь під час війни Росії проти України. Музиканти об'єдналися у волонтерську організацію, а один із членів гурту МС КилимМен долучився до лав територіальної оборони. Він захищатиме мешканців Києва. Про це виконавці повідомили на своїй сторінці в інстаграмі, опублікувавши відповідне відео.

Кобзар Тарас Компаніченко — очільник гурту «Хорея Козацька» — грає на бандурі бійцям київської територіальної оборони. Він і сам вступив до лав підрозділу аби боронити столицю.

Ще інший відомий український музикант і лідер гурту «Океан Ельзи» Святослав Вакарчук 6 березня цього року долучився до лав територіальної оборони Львівщини. Він також співає для людей у сховищах і не лише у Львові.

До тероборони приєднався й соліст гурту «ТІК» Віктор Бронюк. Про це він розповів у своєму інстаграмі: «„Класика“ вона завжди актуальна. Хтось любить слухати музику на „вінілах“, але РПД (ручний кулемет Дегтярьова — прим. ред.) теж не погано звучить», — написав під фото Бронюк, на якому він зображений зі зброєю в руках.

Хто ще?

Серед знаменитостей, які вступили до територіальної оборони, є не лише українські музиканти. Захищати Київ пішли разом українські актори Ахтем Сейтаблаєв та Олексій Тритенко. Про це повідомив Олексій Тритенко у своєму інстаграмі. «Ще одна ніч позаду. Неспокійно, але ми тримаємось. Російський

▲ Олег Сенцов (зліва) з генерал-полковником Олександром Сирським, який керує обороною Києва

корабель — йди на х...! Все буде Україна», — написав актор.

Український режисер Олег Сенцов, який провів у політичному ув'язненні в Росії понад п'ять років, також приєднався до територіальної оборони Києва. Режисер закликає українців вступати до її лав, а також до Збройних сил України. «Мало пишу, бо багато справ. Ворог хоче знищити Україну та її народ. Всі до зброї! Йдіть до військкоматів, вступайте в лави Збройних сил України, записуйтеся в самооборону, здавайте кров, допомагайте фронту, чиніть опір в тилу агресора. Смерть окупантам! Слава Україні!», — написав на фейсбук-сторінці Олег Сенцов.

З першого дня війни, 24 лютого цього року, борються з окупантами зі зброєю в руках у Києві разом із полком «Азов» українські письменники брати Капранови. Близнюки Дмитро та Віталій заявили, що Київ вистійть і жодних компромісів із Росією не буде.

Український гуморист-актор Юрій Ткач теж залишився захищати Київ. Актор не хотів афішувати той факт, що перебуває в підрозділах територіальної оборони, але йому всі набридли із запитаннями щодо того, чим він займається. Тому він відповів у своєму інстаграмі: «Я в Києві! Зі своєю сім'єю!!! Захищаю рідну землю!!!».

Подався воювати за Україну також львівський письменник, автор популярних ретро-детективів Богдан Коломійчук.

Крім того до лав Збройних сил України вступив відомий український хореограф Дмитро Дікусар. Учасник шоу «Танці з зірками» розмістив ролик, де показав фото свого військового квитка і знімки з військкомату. «Сьогодні поповнив ряди. Потанцюємо!» — прокоментував фото хореограф.

Серед медійних знаменитостей до лав територіальної оборони у Житомирській області приєднався й музичний продюсер Ігор Кондратюк.

Збирають, розподіляють і доставляють

Багато хто з українських музикантів, письменників чи зірок шоу-бізнесу, допомагає країні, будучи волонтером. Серед них український шоумен Сергій Притула. Сьогодні команда його зіркового шоу «Хто зверху?» має склади та логістичний центр, допомога з яких одразу відправляється українським захисникам на фронт. «Організуйтеся на місцях, українці Канади, Америки, Італії, Франції! Не важливо з якої країни. Не дзвоніть по одному. Об'єднайтеся між собою. Зводьте до купи ваші спроможності та можливості. І розподіляйте все окремо: медицина, бронетехніка, каски, дрони і так далі», — радить в інстаграмі Сергій Притула.

Також зі своєю командою однодумців з гурту «Жадан і Собаки» волонтерською допомогою військовим займається й Сергій Жадан. Звіти про місто Харків письменник публікує на своїй фейсбук-сторінці. «На подвір'ї моргу лежать тіла загиблих харків'ян. Люди приїжджають забирати своїх. Мирні цивільні люди, не військові. Росіяни будуть горіти в пеклі», — пише в одному з постів на фейсбук-сторінці Сергій Жадан. Крім збірки та доставки допомоги тим, хто її потребує, письменник також описує працю інших волонтерів, життя людей у сховищах і як виглядає місто.

Натомість реперка Alyona Alyona під Києвом і під час війни зайнялася пакуванням ліків. Про це вона розповіла в ефірі українського телеканалу «1+1». «Я спочатку займалася лише інформаційною діяльністю, багато давала інтерв'ю закордонним ЗМІ. Я зрозуміла, що потихеньку до мене приходять зневіра і треба відволікти себе і працювати фізично. Аптека розташована в будинку, де живуть батьки. Мене попросили фасувати ліки, показали де які препарати. І я за ці дні вже знаю, чим найчастіше хворіють українці, на що є дефіцит», — розповіла співачка.

Поїхав з Польщі. Вже не повернеться

«Вони також воюють і за нас. Це не тільки український конфлікт. Путін повинен знати, що він ніколи не виграє цю війну. Українська нація така рішуча, у неї такий дух», — сказав засновник польського ансамблю «Тарака» Кароль Кус під час концерту «Солідарні з Україною». Подія транслювалася наприкінці лютого на польському телебаченні TVP. Тоді фронтмен повідомив, що два музиканти відсутні на сцені через те, що поїхали воювати за свою країну. Одним із них був віолончеліст ансамблю Дмитро. На жаль, у березні він загинув під час бою. Музиканту було всього 28 років. Зараз за Україну бореться Віктор — акордеоніст ансамблю «Тараки». ■

Павло ЛОЗА

КУЛЬТУРА

Коли театр не тільки лікує душевні рани, а й допомагає боротися за Незалежність

Вже понад місяць триває війна. У військоматах досі черги. Люди різних професій та з різних міст простягають руку допомоги військовим, біженцям та всім тим, хто її потребує. У багатьох містах України заклади культури та діячі мистецтва також стали волонтерами.

«Усі віримо, що буде перемога»

Директор та художній керівник Миколаївського академічного художнього драматичного театру Артем Свистун (на фото) розповідає, що багато акторок і режисерок театру перекваліфікувалися та почали шити речі на потреби територіальної оборони та Збройних сил України.

«24 числа, коли росія напала на Україну, ми перші, хто офіційно заявив, що у назві нашого театру не має бути слово «російський» (раніше театр мав назву Миколаївський російський академічний художній драматичний театр, — ред.). Ми звернулися до обласної ради, хоча ми ще у 2018 році зверталися. Тому що недоречно під час агресії, яка відбувається в Україні, у назві культурних установ мати слово «російський». З 24 лютого ми одразу вирішили допомогти нашій теробороні, нашим Збройним силам. Розпочинали з прапорів, стрічок. Потім перейшли на дошовики — замовляли волонтери, замовляли організації, які терміново потрібно було забезпечити», — розповідає Артем Свистун.

Він наголошує, що коли було прохолодно, шили бафи та балаклави.

«Після трагічного випадку, коли вночі на наші казарми впали ворожі снаряди й загинули наші військові, знову шиемо прапори, але колектив продовжує роботу у декількох напрямках. Деякі наші дівчата займаються волонтерським рухом для наших мало-забезпечених — працюють у фондах, громадських організаціях. Хлопці нашого театру виконують свій обов'язок — служать у теробороні, ЗСУ. Наші акторки, режисерки перепрофілювалися і шиють. І не лише працівники театру, а й ті, хто мають вдома швейні машинки», — додав директор театру.

За його словами, зараз, на жаль, закінчуються матеріали у Миколаєві, зачинені всі магазини. «Звертаємося до волонтерів з Одеси та всіх жителів нашого міста, у кого є запас жовтої або синьої тканини, запас флісу. Колектив театру працює дистанційно, зараз на простой, але з головним режисером — Євгеном Курманом готуємо творчі здобутки до Міжнародного дня театру, і всі віримо, що буде перемога», — підсумував він.

Пошиття допомоги

Фото надали у пресслужбі Одеського театру

«Кожен може робити для нашої перемоги те, що він вміє»

До волонтерства долучився й Одеський академічний театр музичної комедії імені Михайла Водяного, — розповідають у пресслужбі. Хтось пішов захищати країну, хтось шиє термобілизну для військових.

«З усіма працюємо зараз заради перемоги! По-перше, вже всім наших чоловіків захищають від окупантів країну! Серед них солісти, диригент нашого оркестру, артисти хору та балету, водій. По-друге, наші колеги, які ще нещодавно шили костюми для нашої прем'єри, яка, на жаль, через війну не відбулася, зараз шиють термобілизну для воїнів та виготовляють маскувальні сітки. Ми дуже вдячні нашим глядачам, які відгукнулися та допомогли нам із тканиною», — розповідають у театрі.

Так, художники-декоратори також активно працюють, і їх творчу креативну роботу вже побачили не тільки в Одесі, а й навіть в інших країнах світу.

«Я маю на увазі плакати, які з'явилися у центрі міста та попереджають окупантів і підіймають бойовий дух нам: «Правду не сховати, нас не подолати», «Если маму кто-то тронит, того мама похоронит» (Є відомий вислів «Одеса-мама» — ред.), «Одеса — це Україна». По-третє, ще у перші дні війни за нашою ініціативою ми зібралися театраліною спільнотою міста та записали відеозвернення до наших російських колег. Це відео пресслужба нашого театру надіслала на електронні адреси російських та білоруських театрів. Загалом, до більш як 800 творчих колективів. Ми одержуємо відповіді, інформуємо наших підписників у соціальних мережах, можна сказати, відкрили інформаційний фронт», — зауважили у пресслужбі.

Окрім того, артисти театру дали вже два концерти для бійців Одеської територіальної оборони.

«Це було дуже зворушливо, емоційно, та з великою віддачею, як вміють наші артисти. В цей складний для усіх нас час кожен може робити для нашої перемоги те, що він вміє! Ми маємо робити те, що вміємо краще за інших — підіймати настрій та дарувати впевненість, що все буде Україна», — підсумували у театрі.

«Важливо фізично брати участь у процесах, які відбуваються»

Співробітниця Національного центру театраліно-го мистецтва імені Леся Курбаса (театр знаходиться в Києві, — ред.), режисерка, художня керівниця театру «Veritas» Олександра Кравченко розповідає, що 24 числа більшість хлопців-акторів пішли у військомати.

«24-25 числа вони вийшли на службу у теробороні, а дівчата з 25 лютого почали працювати як волонтерки, хтось поїхав на західну Україну і там почав займатися ліками — перекривали перші потреби, оскільки у Києві тоді було проблематично з аптеками. Там наші акторки Вероніка та Владислава почали займатися постачанням ліків у Київ, потім у «гарячі» дні почали возити й у Київську область — Васильків, Буча», — розповідає вона.

Олександра почала займатися активно волонтерством з 26 числа.

«Тоді, з 26 по 28 лютого, була у госпіталі в інституті нейрохірургії, але там допомога, на щастя, була не потрібна у великій кількості. Тому я почала займатися забезпеченням продуктів київської територіальної оборони, які цього потребували, з якими вдавалося вийти на контакт. Перші декілька днів я готувала, потім почала знаходити контакти ресторанів, які б під свою опіку могли брати велику кількість людей», — додала режисерка.

Також вона намагається відправляти посилки у Донецьку та Харківську області.

«Іноді до нас звертаються біженці, які опинилися у Києві, і ми їх намагаємося забезпечити. Я більше займаюся координацією та невеликими закупівлями. Робити це плануємо до нашої перемоги, стільки, скільки буде потрібно. Вирішили волонтерити, тому що зараз ми можемо допомогти країні у такий спосіб

— і це важливо. Зазвичай мистецтво займається лікуванням або насиченням душі. На сьогодні важливо фізично брати участь у процесах, які відбуваються, оскільки у військових, самотніх людей, біженців зараз багато питань, і треба допомагати. Державні установи можуть не впоратися з такими об'ємами або робити це у певну чергу, а хтось може потребувати чогось терміново. Вважаємо, що наша допомога у цьому сенсі важлива, і ми хочемо бути корисними, а по завершенню війни будемо заліковувати душевні травми вже виставами», — підсумувала вона.

«Щодня збираємо та надаємо гуманітарну допомогу військовим»

У пресслужбі Запорізького академічного обласного театру юного глядача розповіли, що з перших днів війни співробітники працювали і працюють над укріпленням об'єктів міста.

«Наші працівники перші почали збирати пісок в Південному мікрорайоні. У перші дні надавали допомогу військовому шпиталю (ковдри, одяг, вогнегасники, харчі), привезли багато мішків піску та здійснили його укріплення», — акцентували у театрі.

Працівники театру щодня збирають та надають гуманітарну допомогу військовим, переселенцям та лікарням — теплий одяг, ковдри, ліки, продукти харчування та інше.

«Здійснюємо фінансово-матеріальну допомогу військовим частинам згідно з їх потребами — паливо, каністри, електричне обладнання, сейф, обігрівачі та дрова. Актори театру здійснюють щоденну інформаційно-комунікаційну та координаційну роботу, що дало змогу зібрати велику кількість пляшок для коктейлів Молотова, знайшли бронезилети для військових та ще багато чого. До нашого руху долучаються наші постійні глядачі, вони допомагають роботі по укріпленню міста, швидко реагують на потреби для ЗСУ. Зараз шиемо спальні мішки для військових, плетемо маскувальні сітки», — запевнили у пресслужбі.

До волонтерської діяльності в Україні долучилося дуже багато театрів та колективів. Подорожували своєю діяльністю вони діляться й у соціальних мережах.

Івано-Франківський драматичний театр на своїй сторінці у фейсбуці заявив, що вони стали криївкою для людей мистецтва, щоб підтримувати захисників, зберегти культурний спадок і гартувати нашу незламність.

▲ Отримали допомогу

Фото надала співробітниця Національного центру театраліно-го мистецтва імені Леся Курбаса Олександра Кравченко

«У театрі ми гуртуємось заради спільної мети — збираємо гуманітарну допомогу, надаємо психологічну підтримку. Ми працюємо цілодобово і готові допомогти усім. Ми отримуємо листи від світових діячів культури зі словами: «Сьогодні ми усі — українці», бо Україна стала центром опору злу», — сказано у повідомленні.

Окрім того, у пресслужбі театру кажуть, що за декілька днів встигли надіслати дві тонни харчів до Харкова, тонну продуктів до Охтирки, вантаж з ліками та термобілизною до Каверців, вантаж з гуманітарною допомогою до Ірпеня, вантаж з гуманітарною допомогою до шелтеру в селі Татарові, надали особисту гуманітарну допомогу більш як 50 переселенцям.

Допомагають дітям та військовим у Черкаському академічному музично-драматичному театрі імені Тараса Шевченка. Там для дітей у пунктах для біженців та військовослужбовців проводять вистави. Про це пресслужба театру повідомляє на сторінці у фейсбуці. ■

Валерія ГУРЖИЙ

ЗВЕРНЕННЯ до суспільств та лідерів країн Європейського Союзу та Північної Америки!

24 березня пройшов місяць від варварського вторгнення росії в Україну. Україна рішуче, демонструючи надзвичайну військову майстерність, відбиває багаторазово сильнішу мілітарно агресію росії. В Україні під снарядами та бомбами російських варварів гинуть сотні дітей, жінок, вагітних, старих та немічних осіб. Гинуть українські воїни, а також жінки й чоловіки, які вступили до відділів Територіальної оборони, віддано та з вірою воюючи за право на власну країну. Путін, охоплений бажанням повністю знищити Україну як державу, після невдалої спроби захопити Україну протягом 48 годин, наказав бомбити мікрорайони, школи, дитячі садки, лікарні та пологові будинки.

Символом російської впертості стала облога Маріуполя, який сьогодні називають «новим Алеппо». Цивільне населення стало заручниками. У 400 тисяч мешканців уже майже чотири тижні нема води, опалення, газу, ліків та перев'язувальних матеріалів. Попри домовленість ворогуючих сторін, російські військові обстрілюють «коридори життя» з Маріуполя та інших міст.

Три мільйони громадян України, переважно матері з дітьми, вже були змушені покинути рідну країну, знайшовши притулок у сусідніх з Україною країнах, у тому числі найчисленніше в Польщі. Дотеперішня військова й гуманітарна допомога, а також підтримка України з боку більшості країн вільного світу, виявилися недостатніми супроти злочинів протилюдства та руйнувань, спричинених цинічною жорстокістю.

До країн Європейського Союзу, Європарламенту та урядів Північної Америки звертаємося з закликом терміново прийняти рішення, які дозволять якнайшвидше мілітарно здолати варварську агресію росії та відновити територіальну цілісність України. Кожен день, кожна година, кожна хвилина зволікання з прийняттям цих рішень означають смерть і невимовні страждання мільйонів людей.

Ми закликаємо терміново застосувати особливий шлях до членства України в Європейському Союзі. Сьогодні Україна стримує розповсюдження зла, яке вже існує на кордоні ЄС, а Путін реально погрожує увірватися в кордони Союзу.

Ми закликаємо відкрити Україні шлях до членства в НАТО – альянсу, метою якого є забезпечення свободи та безпеки для всіх членів. Перемога України над росією стане перемогою Європи та всього вільного світу, в якому головними цінностями є життя, гідність і добро кожної людини.

Підписантами вищезазначеного звернення є неурядові та громадські організації у Польщі, які вже багато років співпрацюють із громадами та неурядовими організаціями в Україні. Наша співпраця, яка триває з 1991 року, служить підтримці та обмінові досвідом у розбудові демократичної, відкритої та європейської України. Сьогодні ми з жахом і великим болем спостерігаємо за тим, як російський агресор реалізує варварський план знищення країни та її мешканців. Ми вважаємо, що нашим правом і моральним обов'язком є звернення до урядів і суспільств вільного світу:

Об'єднуючи зусилля Європейської спільноти та вільного світу, підтримаємо воюючу Україну, скажімо: НІ! Для російського варварства й цинізму Путіна!

Громадський комітет солідарності з Україною –
Komitet Obywatelski Solidarności z Ukrainą
Українське історичне товариство в Польщі –
Ukraińskie Towarzystwo Historyczne w Polsce
Об'єднання українців у Польщі –
Związek Ukraińców w Polsce
Fem Global. Kobiety w polityce międzynarodowej, Wrocław
Forum Długiego Stołu, Warszawa
Fundacja Borussia, Dom Mendelsohna, Olsztyn
Fundacja dla Polski, Warszawa
Fundacja Edukacji Parlamentarnej, Warszawa
Fundacja Edukacyjna Jacka Kuronia, Warszawa
Fundacja Inicjatyw Menedżerskich, Lublin
Fundacja Kalejdoskop Kultury, Wrocław
Fundacja Kultury Duchowej Pogranicza, Lublin
Fundacja Liderzy Przemian, Warszawa
Fundacja Nasz Wybór, Warszawa
Fundacja Nowy Staw, Lublin
Fundacja Ośrodka KARTA, Warszawa
Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
Fundacja Sempre a Frente, Lublin
Fundacja Szczęśliwe Dzieciństwo, Lublin
Fundacja Teren Otwarty, Lublin
Fundacja TRANS KULTURA, Lublin
Fundacja UNITERS, Warszawa
Grupa Mowa Żywa, Włodawa
Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego, Wrocław
Komitet Obrony Demokracji, Region Mazowsze
Konwent Współpracy Samorządowej Polska-Ukraina
Małopolskie Towarzystwo Oświatowe, Nowy Sącz
Ośrodek Integracji Obcokrajowców „myBB” w Bielsku-Białej
Otwarta Rzeczpospolita – Stowarzyszenie przeciw Antysemityzmowi i Ksenofobii, Warszawa
Płast – Ukraińska Organizacja Skautowa w Polsce
Polsko-Ukraińsko-Kanadyjska Fundacja Stypendialna KALYNA, Bielsko Biała
Stowarzyszenie „Podlaski Instytut Naukowy”, Bielsk Podlaski,
Stowarzyszenie Centrum Współpracy Polska-Wschód, Lublin
Stowarzyszenie Dialog Społeczny, Warszawa
Stowarzyszenie Festiwal Brunona Schulza w Lublinie
Stowarzyszenie Homo Faber, Lublin
Stowarzyszenie Panorama Kultury, Wojsławice
Stowarzyszenie Samorządów Euroregionu „Bug”, Chełm
Stowarzyszenie Wolnego Słowa, Warszawa
Stowarzyszenie Wspólnota Kulturowa „Borussia”
Towarzystwo Przyjaciół Bielska-Białej i Podbeskidzia, Bielsko-Biała
Towarzystwo Ukraińskie, Lublin
Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław

54-й Дитячий фестиваль української культури
ЕЛЬБЛОНГ
21-22 травня 2022 року
Організатори

ПІДТРИМАЙ ВІДБУДОВУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ В ПЕРЕМИШЛІ
Фонд Український народний дім у Перемишлі,
Fundacja Dom Ukraiński w Przemyślu,
ul. Kościuszki 5
37-700 Przemyśl
Poland
PLN: 88 1600 1462 1838 9708 6000 0001
USD: 61 1600 1462 1838 9708 6000 0002
EUR: 07 1600 1462 1838 9708 6000 0004
SWIFT: PPABPLPK

Ми закликаємо вас підтримати навчання дітей зі школи у Білому Борі та пунктів навчання української мови. Ми виділимо кошти на наукові та соціальні стипендії для дітей та підтримку навчальних пунктів.
Особисті дані можна захистити.

Управа відділу Об'єднання українців у Кошаліні
Stowarzyszenie Kiwanis International Klub Koszalin
Дирекція Комплексу українськомовних шкіл у Білому Борі
Управа Фонду ДЕКА
заохочує людей доброї волі до переказу 1% прибуткового податку на підтримку КОМПЛЕКСУ УКРАЇНСЬКОМОВНИХ ШКІЛ У БІЛОМУ БОРІ ТА ПУНКТИВ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ, вписуючи в податкову декларацію PIT за 2021 рік:

STOWARZYSZENIE KIWANIS
INTERNATIONAL KLUB KOSZALIN
ul. Zwycięstwa 32, 75-037 Koszalin
Konto: Bank Millennium S.A.
nr 34 1160 2202 0000 0000 3295 8076
KRS nr 0000138192 NIP 669 23 40 671
z dopiskiem: «pomoc na rzecz dzieci ze szkoły w Białym Borze i punktów nauczania».

Роман Білас, голова відділу ОВП у Кошаліні

Підтримай Комплекс загальноосвітніх шкіл ім. Маркіяна Шашкевича у Перемишлі
Саме до нас у першу чергу потрапляють українські діти, які втекли від війни. Протягом двох останніх тижнів у нас з'явилося на 100% більше учнів. Просимо про підтримку і небайдужість!
ZESPÓŁ SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH Nr 2 – 99890
KRS 0000207472

Наше Слово

Adres: Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: prenumerata i reklama – tel./fax 22 677-88-10, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45.
E-mail: redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogłoszenia@nasze-slowo.pl
Internet: www.nasze-slowo.pl
Kolegium Redakcyjne: Khrystyna Zanyk, Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuchenko, Anastazja Krawczuk, Daryna Popil.
Zespół redakcyjny: redaktor naczelny – Khrystyna Zanyk, zastępca redaktora naczelnego – Paweł Łoza, sekretarz – Tetiana Daniuchenko, redaktorzy – Igor Szczurba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), redaktor stylistyczny – Olga Rusina, redaktor techniczny – Olga Michaluk, prenumerata, reklama – Lesia Korostatewycz.
Współpracownicy: Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Bogdan Tchórz (Górowo Iławeckie), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Oksana Kulczewycz (Legnica), Jerzy Gawryluk (Bielsk Podlaski), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Oleksandra Iwaniuk (Warszawa), Zhanna Kuznietsova (Kijów), Ivanna Kyliushyk (Warszawa), Svitlana Melnyk (Kraków), Ivan Kysloshchuk (Lublin), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).
Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat),
E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl
Internet: http://ukraincy.org.pl

Fotoskład: Redakcja „Nasze Słowo”
Druk: Drukarnia „Efekt”. **Nakład** 2300 egz.
Pismo dofinansowane ze środków dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa
Konto bankowe dla wpłat w PLN:
47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD:
IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6292
BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX
Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD:
IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196
BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX
Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności. „Nasze Słowo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPIK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.:
Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl
Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH” pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7⁰⁰ – 17⁰⁰. Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Statki wyrażają точку zору autorów i nie mogą być utożsamiane z oficjalną pozycją Ministra wewnętrznych spraw ta administracji.

Відійшли...

22 березня 2022 року після довголітньої недуги упокоївся

Станко Колесар

– письменник, поет, учитель, редактор, а насамперед великий патріот України.

Дитиною він став очевидцем насильного виселення з рідних Карпат України у Польщу в ході так званої акції «Вісла». Як дослідник історичної правди він усе життя протистояв російській імперіалістичній пропаганді та брехням загарбників. За це був ув'язнений у 1981 році, а опісля емігрував до Канади.

Усе життя у Станка була незламна віра в силу покликання нашого народу бути незалежним у своїй самостійній державі. Член Національної спілки письменників України Станко написав 10 книжок, вісім з яких видані у Києві і одна у Торонто (Канада). Вони оповідають про долю і змагання українського народу за свої права та самовизначення, повністю опираючись на важливі моменти нашої історії. У своїх творах він залишив спадщину для наступних поколінь. Вічна Йому Пам'ять.

Похоронні відправи у м. Міссісага (Mississauga), Канада (Canada) відбулися у неділю і понеділок 27-28 березня.

Смутком оповиті дружина Люба, дочки Мирослава і Анна з чоловіками та онуки